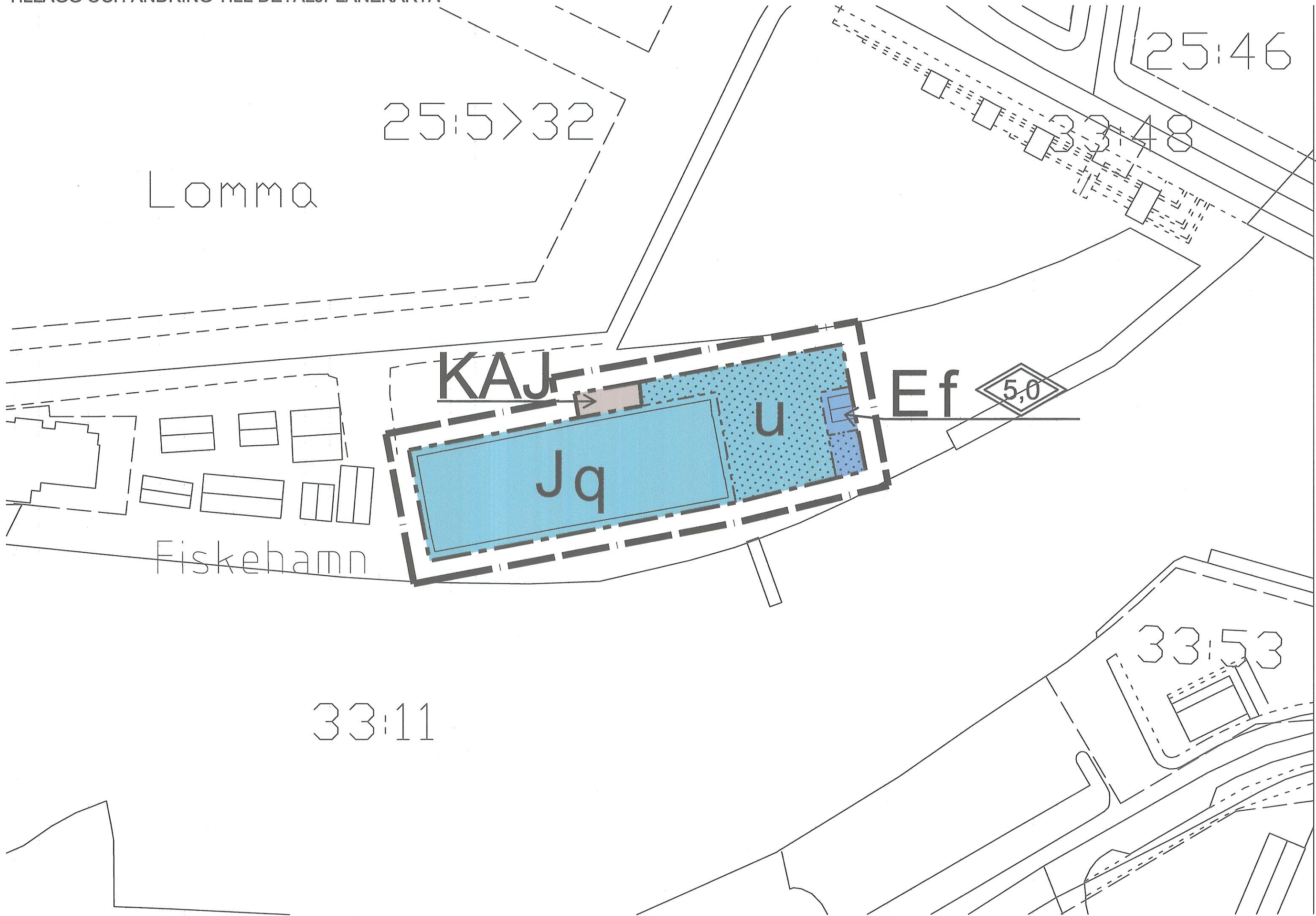

TILLÄGG OCH ÄNDRING TILL DETALJPLANEKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Övriga planbestämmelser kvarstår i den mån de gäller inom planområdet

GRÄNSBETECKNINGAR

- Linje ritad 3 meter utanför område berört av tillägg
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK

Allmän plats

- KAJ Kajområde. Användning och trafik på hamnverksamhetens villkor. Området får därutöver användas för handel och parkering

Kvartersmark

- J Varvs- och hamnverksamhet - utan krav på skyddsavstånd till bostäder - i befintlig byggnad och på omgivande mark.
- E Teknisk anläggning, pumpstation

BEGRÄNSNING AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken får inte bebyggas
- u Marken skall vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

- q Byggnad får inte rivas, eller dess yttre utseende förvanskas
- f Fasader ska utgöras av träpanel, faluröd kulör med vita snickerier, tak ska utformas som sadeltak täckt med svart papp
- 0,0 Högsta nockhöjd i meter

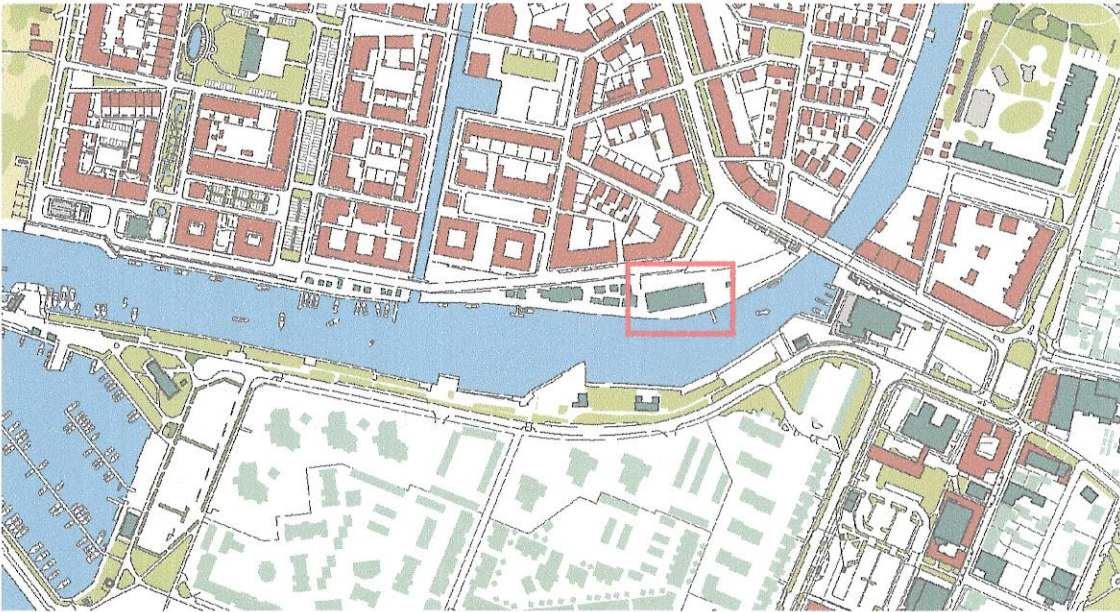
MARKFÖRORENINGAR

Marken skall vara efterbehandlad innan den tas i bruk för sitt ändamål. Efterbehandlingsplan skall upprättas och godkännas.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid gäller till 2019-09-02 i samband med gällande detaljplan (1262-P04/111)

ORIENTERINGSBILD

SKALA 1:500 (A2)

KOMMUNSTYRELSEN
KOMMUNFULLMÄKTIGE
i Lomma kommun
Antagandedatum: 2013-04-24
Laga kraft-datum: 2013-05-27
Beslutet intygas:
Anders Berggren

ENKELT PLANFÖRFARANDE

 Tillägg och ändring till plankarta för del av Lomma 24:4-6 m.fl., Lomma hamn, Huvudgatusystemet, lagakraftvunnen 2004-09-22 med Lantmäterinummer 1262-P04/111 (K-n nr 04/06) i Lomma kommun, Skåne län	☐ SAMRÅDS- och ☐ GRANSKNINGSHANDLING ☒ ANTAGANDEHANDLING ☒ Tillägg och ändring av beskrivning med genomförande-beskrivning ☒ Särskilt gransknings-utlåtande efter samråd och granskning ☐ Program ☐ Miljökonsekvens-beskrivning ☒ Utdrag ur baskarta med nya inmätningar ☒ Fastighets-förteckning
TILLÄGG OCH ÄNDRING TILL PLANKARTA MED BESTÄMMELSER	Beslutsdatum KSau godkännande 2013-04-10 KS antagande 2013-04-24 Laga kraft 2013-05-27 Arkiv nr DP 13/03
UPPRÄTTAD 2012-11-27 Anders Nyquist Planeringschef, Lomma kommun	John Wadbro Planarkitekt, Lomma kommun

**Tillägg och ändring till detaljplan för del av Lomma 24:4-6
m.fl., Lomma hamn, Huvudgatusystemet, lagakraftvunnen
2004-09-02 med Lantmäterinummer 1262-P04/111**

(K-n nr 04/06) i Lomma kommun, Skåne län
(enkelt planförfarande)

(ändringen berör del av fastigheten Lomma 33:11)

HANDLINGAR

Till ändringsförslaget hör följande handlingar:

- Gällande detaljplan för del av Lomma 24:4-6 m.fl. Lomma hamn Huvudgatusystemet, laga kraft 2004-09-02, 1262 P04/111
- Tillägg och ändring till planbeskrivning och genomförandebeskrivning (denna handling)
- Tillägg och ändring till plankarta

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Detaljplaneändringens syfte är att ändra användningen så att enbart nuvarande användning, fiskeri och varvsverksamhet, möjliggörs inom varvsområdet.

Vidare anpassas planen till att inrymma befintlig pumpstation belägen öster om torkladan, samt befintlig gångväg norr om torkladan.

PLANDATA

Läge, avgränsning, areal

Planområdet ligger vid Varvstorget, Lomma, området som berörs av ändringen omfattar ca 1300m².

Ändringen berör endast området markerat på bilagd plankarta och ska läsas tillsammans med Detaljplan för del av Lomma 25:4-6, laga kraft 2004-09-02. Plannummer inom Lomma kommun 04/06, inom Lantmäteriet 1262-P04/111

Markägare

Fastigheten (Lomma 33:11) ägs av Lomma kommun.

FÖRSLAG PÅ TILLÄGG OCH ÄNDRING

Metod

Tillägget upprättas på gällande plan, kompletterad med en uppmätning av befintliga anläggningar. Tillägget omfattar ungefärligen den del som i gällande detaljplan har beteckningen JC₁. En mindre utökning sker med hänsyn till utförd inmätning. I plankartan redovisas för tydlighets skull även nytillkomna fastigheter.

Ungefärligt område som berörs av tillägg

Tillägg till Planbeskrivning

Sidan 12-13 av de (17) sidorna.

Texten med följande lydelse:

Bebyggelse – användning och utformning

Planens huvudändamål är inte bebyggelse.

Den framtida bebyggelse som den ändå omfattar utgörs av för det första tegelladan – Oscars varv. Denna förutsätts bevarad för sin nuvarande användning eller för nya, utåtriktade verksamheter av sådant slag som avses bidra till Lomma Hamns profil – främst tillhörande de fyra grupper av verksamheter som särskilt bidrar till denna:

- I hamnen befintliga företag och övriga Lommaföretag med verksamhet som förstärker den lokala profilen;
- Blå branscher, d v s företag inom branscher med koppling till sundet, såsom fiske och sjöfart;
- Gröna branscher, d v s företag inom branscher med koppling till Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp, samt
- Kommersiell service, restauranger, kulturverksamhet mm.

Föreslås ändras till:

Bebyggelse – användning och utformning

Plantilläggets huvudändamål är säkerställande av befintlig bebyggelse, en tegeltorklada, samt befintlig pumpstation. Tegeltorkladan, som inrymmer Oscars varv, avses bevaras i sin nuvarande användning.

Markanvändningen *Varvs- och hamnverksamhet* motsvarar befintlig varvsbyggnad samt ett, markområde utomhus, runt byggnaden av en meters bredd. Byggrätten utgörs av befintlig byggnad

Markanvändningen *Teknisk anläggning* – "pumpstation" motsvarar befintlig anläggning samt ett markområde utomhus.

GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

Tillägg till Genomförandebeskrivning:

Tillägget omfattar ungefärligen den del som i gällande detaljplan har beteckningen JC₁. En mindre utökning sker med hänsyn till utförd inmätning. I plankartan redovisas för tydlighets skull även nytillkomna fastigheter. Ett tillägg görs även till gällande detaljplans planbeskrivning. **Ändringen/ tillägget berör endast området markerat i bilagd plankarta och ska läsas tillsammans med "detaljplan för del av Lomma, Huvudgatusystemet 25:4-6, laga kraft 2004-09-02".** Plantilläggets genomförandetid anpassas till gällande detaljplans genomförandetid. Genomförandetiden löper till 2019-09-02, vilket gäller gällande detaljplan.

Gällande genomförandebeskrivningen utgår, för området som är markerat i bilagd plankarta, i sin helhet och ersätts med:

Organisatoriska och ekonomiska frågor

Ansvarsfördelning

Lomma kommun är fastighetsägare inom planområdet.

Huvudmannaskap för allmänna platser

Lomma kommun ska vara huvudman för allmänna platser inom planområdet.

Planförfarande

Detaljplaneändringen upprättas med enkelt planförfarande.

Administrativa bestämmelser

Genomförandetid

Plantilläggets genomförandetid anpassas till gällande detaljplans genomförandetid.

Genomförandetiden löper till 2019-09-02, vilket gäller gällande detaljplan.

Tekniska åtgärder

Sanering av förorenad mark

Marken ska vara efterbehandlad i den utsträckning som krävs för det avsedda ändamålet innan den tas i anspråk för detta.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Ledningsrätt m m

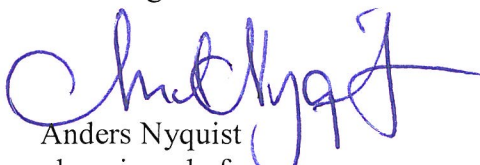
Rätt att framdra ledningar inom planområdet kan regleras med ledningsrätt eller servitut.

Initiativ till ledningsrätt och servitut kan tas av ledningshavaren.

Ansökan om fastighetsbildning m m

Det ankommer på berörd fastighetsägare att hos Lantmäterimyndigheten i Malmö ansöka om erforderlig fastighetsbildning eller upplåtelse av ledningsrätt alternativt servitut.

Planeringsenheten

Anders Nyquist
planeringschef

John Wadbro
planarkitekt

Kvalitetsprogram för Lomma Hamn

Program för stadsrumsgestaltning

2002-06-27, aktualiserad till antagande av detaljplan 2008-11-25

KF.

Innehållsförteckning

<i>Kvalitetsprogrammets mål och status</i>	3	<i>Det offentliga rummet</i>	15	Brukstorget, litt P2	
Bakgrund		Sammanfattning		Platsen vid Disponentgatan	
Processen		Rumsformens sociala betydelse		och Solskensgränd, litt P3	
Mål, syfte och status		Socialt rum, skönhet och ordning		Runda parken, litt P4	
		Mått, material och meningsfull utformning		Parken vid villa Solsken, litt P5	
<i>Lomma Hamn och tätorten</i>	5	Stadsrummets grönska		Stranden, litt P6	
Stor ny stadsdel i en liten tätort		Stadsrummets möblering		Broar	
Lomma Hamn och centrum		Skylltar			
Trafiken till och från Lomma Hamn		Gatubelysning			
Rekreatiomsområden nära – för stads-		Vatten i stadsmiljön			
delen och för andra		Murar, broar och kajer			
				Orienteringsplan	48
<i>Lomma Hamn – helheten</i>	7	<i>De olika stadsrummen</i>	19		
Karaktär		Kajen vid Varvstorget/Hamntorget, litt G1		Kvalitetsprogrammet är utarbetat i samarbete mellan	
Stadsdel vid kusten		Kajgatan, litt G2 – G3		Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB,	
Ny användning – boende och verksamheter,		Strandpromenaden, litt G4		Sture Koinberg, landskapsarkitekt LAR, Leif Bolter,	
offentlig service		Tullhustorget, litt G4b		skulptör, och FOJAB arkitekter AB genom	
Bebyggelse och offentligt rum		Midskeppsparken, litt G5		Klas Brunnberg, arkitekt SAR.	
Historien		Esplanaden, litt G6		Det är baserat på Brunnberg & Forsheds utredningar	
Under marken		Kanalen, litt G7		och illustrationsplan för Lomma Hamn. Arbetet har	
Trafiken i stadsdelen		Hamnallén, litt G8 – G9		skett i nära samarbete med Lomma kommun inom	
		Sjögatan, litt G10		ramen för projektet Lomma Hamn.	
<i>Bebyggelsen i Lomma Hamn</i>	10	Små typgator, litt G11-12		Illustrationer: Leif Bolter (broar, belysning); i övrigt::	
Sammanfattning		Brohusvägen, litt G13		Brunnberg & Forshed /Kjell Forshed, Åsa Sjöstrand	
Offentligt och privat		Åpromenaden, litt G14-15			
Stenhus		Vägarna vid runda parken,			
Fasadens tillbehör		litt G16-18			
"Hål i mur" – fönster och dörrar		Södra Västkustvägen,		Som bilaga till kvalitetsprogrammet finns ett	
Taklandskapet		litt G19		rådgivande färgprogram, utarbetat av	
Kvartersgränsen		Tvärstråket mot havet,		Brunnberg & Forshed Arkitektkontor 2003.	
		litt G20			
		Kontorsparken, litt P1			

Kvalitetsprogrammets mål och status

Bakgrund

Lomma Hamn är det största och viktigaste området för Lommas utbyggnad under de närmaste åren och en av regionens viktigaste tillgångar som plats för attraktivt boende och verksamheter vid vatten. Läget vid såväl öppen strand som en skyddad hamn ger förutsättningar som är unika även i en kustregion som sydvästra Skåne. Läget i en region med påfallande utvecklingsförutsättningar och med goda kommunikationer representerar på en gång en avgörande förnyelse och förstärkning av Lommas identitet och en angelägenhet för hela denna regions bostadsmarknad.

Den tydliga karaktär av låghusstad med hög arkitektonisk och stadsrumsmässig kvalitet, som varit målet för planarbetet sedan dess start, har bekräftats av efterföljande steg. Det parallellskissarbete, som genomfördes under hösten 2001 har, utöver insatserna av kvalificerade arkitektföretag, innefattat en grundlig analys av de olika bidragen och en förnyad samling kring målen för stadsgestaltningen, gemensam för kommunen och de engagerade markägarna. Detta arbete har givit ett resultat som helt svarar mot – och överträffar – de ursprungliga målen. Låg och tät stadsstruktur med ett tydligt förhållande mellan bebyggelse och offentligt rum, genomarbetade relationer mellan gatunätet och samlande platser, såväl torg som gröna rum, liksom ett gatunät som ger god kontakt mellan alla delar av området med de omgivande tillgångarna i form av stranden, kajerna, pågatågsstationen och ortens omfattande naturområden samt med centrum – redan denna struktur säkrar grundläggande kvaliteter i boendet. Kvalitetsprogrammet syftar till att säkra de

ytterligare kvaliteter som är underförstådda men ännu inte helt avläsbara i strukturen.

Förutsättningen för hela arbetet är att de miljöfrågor som är förknippade med de tidigare deponierna inom området bemästras på ett sätt som fullständigt säkrar den framtida stadsmiljön och den påverkan på omgivningen som deponierna tidigare haft.

Processen

Det förordade parallellskissförslaget av Brunnberg & Forshed arkitekter, som ligger till grund för planarbetet, har bearbetats och fördjupats. Det redovisas i *Illustrationsplan 2002-05-31, rev 2002-11-26*. Denna ligger tillsammans med detta kvalitetsprogram och *Konsekvensbeskrivning för Lomma Hamn* samt *Förstudie till Miljöprogram för Lomma Hamn* till grund för det *Planprogram 2002-12-20*, som antogs i februari 2003. *Planprogrammet* utgör omslag till de övriga handlingarna och har varit underlag för det formella beslutet om upprättande av detaljplan.

En bedömning av tiden för en normal planprocess pekar på möjligheterna för en start av utbyggnaden under hösten 2004. Denna utbyggnad förutsätts påbörjas i den sydvästra delen och utefter Kajgatan och fortsätta successivt över resten av området under det följande decenniet.

Planarbetet överensstämmer med den fördjupade översiktsplanen för Lomma tätort, som utarbetades parallellt och antogs i januari 2003.

Kvalitetsprogrammet, som antogs i samband med planprogrammet och som avser hela den framtida utbyggnaden av Lomma Hamn, har aktualiserats i samband med arbetet med detaljplanerna för de första etapperna, främst i de delar som berörs av dessa.

Mål, syfte och status

Kvalitetsprogrammets mål är

- att säkra en bestämd kvalitetsnivå i främst det offentliga rummet i alla de avseenden som inte framgår av övriga handlingar – fysiskt och som upplevelse i praktisk och social mening
- att alla parter som är engagerade i utvecklingen av Lomma Hamn – kommunen, markägare och övriga medverkande – ska ha en gemensam bild av kvalitetskraven på den framtida stadsmiljön till karaktär, innehåll och nivå
- att denna bild ska vara möjlig att göra andra intressenter - boende, verksamhetsutövare, marknad, grannar och övriga invånare i orten, myndigheter samt besökare – medvetna om dessa kvalitetskrav.

Syftet är att kvalitetsprogrammet också ska vara underlag för överenskommelser om vilka kvalitetskrav som gäller för den offentliga miljön och hur dessa ska uppnås. Syftet är även att klargöra vilken part som har ansvar för uppfyllandet av kraven. Det är upprättat av kommunen och markägarna i samarbete och är därför tänkt att avspegla en gemensam uppfattning om lägsta acceptabla kvalitet hos miljön – det hindrar inte någon intressent att tillämpa en högre kvalitetsnivå.

Det ska poängteras att programmet gäller den *offentliga* miljön, rummet mellan husen, den gemensamma miljö som formas av kvarterens väggar och gatornas/platsernas behandling, d v s det offentliga rummets golv.

Stadsrummets ”golv” är ett ansvar för det allmänna. ”Väggarna”, som är ett ansvar för de enskilda byggherrarna, är emellertid lika betydelsefulla. Kvalitetskraven för kvarterens inre diskuteras mer allmänt i programmet. Det är snarare en avsikt att med den eftersträlvade tydligheten i gränsen mellan offentligt och privat i området markera den högre

frihetsgraden för utformningen av kvarterens inre i kontrast mot en sammanhållen helhet i den gemensamma miljön.

Det är en strävan att kvalitetsprogrammet i första hand ska uttrycka *egenskapskrav*. Där en närmare utformning presenteras anges motiven för detta.

Kvalitetsprogrammets formella status bestäms på flera sätt:

- det utgör en planhandling och ett villkor för utnyttjande av de rättigheter som detaljplanen ger
- det utgör en kontraktshandling som del av exploateringsavtalet
- det ingår också i respektive intressents, inkl kommunens förvaltningar, avtal med underleverantörer
- det reglerar därmed allmänt sett rättigheter och skyldigheter vad avser allmänna ytor för alla parter – enskilda såväl som allmänna
- på motsvarande sätt kan kvalitetsprogrammet också användas som en kontraktshandling i överlåtelse- och hyreskontrakt avseende enskilda bostäder och lokaler samt i avtal med leverantörer i den fortsatta förvaltningen.

Utöver den formella betydelsen avses kvalitetsprogrammet också kunna utnyttjas som informationsmaterial och i marknadsföringen av bostäderna och lokalerna – rentav en bruksanvisning till stadsdelen för framtida boende och verksamma. Kvalitetsprogrammet består av en resonerande text kring dels den nya stadsdelen som helhet och dess relation till orten i övrigt, dels allmänna egenskaper hos den nya bebyggelsen och det offentliga rummet. Dessa egenskaper sammanfattas på sid 10 resp 15. Därefter följer en redovisning av specifika kvalitetskrav för varje stadsrum.

*Illustrationsplanen för Lomma Hamn 2002-05-31, rev
2003-11-25*

Lomma Hamn och tätorten

Stor ny stadsdel i en liten tätort

Lomma Hamn utgör ett betydande tillskott av bebyggelse till tätorten, som i hög grad kommer att påverka ortens liv och identitet. I stor utsträckning bekräftar och förstärker det nya Lomma Hamn tätortens nuvarande kvaliteter. Närheten till stranden och rekreationstillgångarna i övrigt understryker Lommas redan stora tillgångar i detta avseende. Stadsdelens läge i fokus för dessa tillgångar pekar ytterligare på tätortens betydelse i regionen som bostadsort och som plats för fritid och rekreation.

Både det nära läget och det stora tillskottet av bebyggelse förutsätter emellertid att stadsdelen framstår som en del av Lomma och samspelar med den nuvarande tätorten. En utgångspunkt för hela arbetet är att bebyggelsen i Lomma Hamn ska ha en klar *Lomma-identitet*.

Också i andra avseenden – funktionellt och kommunikationsmässigt – måste den nya stadsdelen upplevas som en integrerad del av tätorten.

Lomma Hamn och centrum

Det vardagliga funktionella samspelet med tätorten i övrigt måste framförallt komma till uttryck i förhållandet till centrum. Centrumområdet står för en stor del av servicen till området – ytterligare understruket av det nya bibliotekets placering i länken mellan detta och den nya stadsdelen och vid vattnet som förenar de två delarna. Upprustningen i övrigt av centrum vilar också till stor del på tillkomsten av Lomma Hamn. Ett väsentligt förstärkt underlag och en anspråksnivå på utformningen som står i samklang med stadskvaliteten i Lomma Hamn utgör en hävstång också för utvecklingen av centrumområdet.

Sett till stadsrummet är sammanhangen tydliga i det stora torg, som spänner över ån och bokstavligen binder ihop de två sidorna. Torgrummet har också en viktig roll genom att ge stadga och inramning till

trafikförbindelsen mellan centrum och Lomma Hamn. Den nya bron, med en utformning som integreras med bebyggelsen på torgets norra sida, och kopplingarna mellan de olika gatorna kan med en bestämd form hos torget bilda en tydlig helhet. Det stora torget blir med sin anknytning till vattnet en god symbol för det nya Lomma som växer fram. Det är angeläget att detta får en utformning som svarar mot dess läge och funktion som ortens viktigaste och mest centralt belägna stadsrum.

Trafiken till och från Lomma Hamn

Torget är också trafikmässigt en tydlig knutpunkt i tätorten. För de boende i Lomma Hamn är den södra bron och torget länken till centrum för alla trafikslag. Kollektivtrafikstråket från stationen mot Bjärred via Vinstorpsvägen, torget och Hamnallén genom Lomma Hamn, markerar torget som tyngdpunkt och bestämmer delvis dess orientering. Kopplingen mellan Centrumgatan i söder och Strandvägen i norr får en naturlig utformning genom att torget ger stöd åt den sidorörelse som trafiken följer i denna förbindelse. Nyckelpunkten i dessa förbindelser är den ovala cirkulationsplatsen i östra delen av torget som tar hand om både trafikmässiga och utformningsmässiga möten mellan olika trafikrörelser och riktningar. Även från denna synpunkt är det nödvändigt med en genomtänkt utformning av torget, där upplevelsen av stadsrummet och påverkan på trafikrörelserna och trafikbeteendet ska stå i samklang.

Översiktliga bedömningar av hur trafiken rör sig från den nya stadsdelen genom tätorten anger att denna punkt – eller tätorten i övrigt – inte kommer att belastas på ett sätt som hotar miljökvaliteterna. Det naturliga sättet att röra sig från Lomma Hamn till det överordnade vägnätet är via Södra Västkustvägen, väg 905 mot Lund och till motorvägen.

Gång- och cykeltrafiken är integrerad med annan trafik inom stadsdelen men har ett eget stråk till tätorten i Sjögatans förlängning genom Brohusparken. Via gång- och cykelbron här når denna trafik skyddat tätortens huvudstråk.

Trafikmiljöerna – gator, korsningar, platser och broar – är vitala delar i stadsmiljöns helhet och kräver omsorgsfull utformning. Det räcker inte med att tillgodose funktionsegenskaperna. De måste också, även med enkla material, gestaltas så att de bidrar till den goda upplevelsen av stadsmiljön. Även trafikmiljön är en del av det offentliga rummet och har en viktig roll också i stadsdelens sociala liv som bl a mötesplats

Rekreatiomsområden nära – för stadsdelen och för andra

Stadsdelen gränsar direkt till tätortens omfattande naturområden i norra delen – rester av industrilandskapet, som naturen omhändertagit och förvandlat till ett rekreationslandskap av stor betydelse för hela orten och för regionen. Flera av dessa tillgångar är belägna helt och hållet inom den nya stadsdelen. Stranden gränsar direkt och nås bl a från bebyggelsen. Strandfuret, Fyrkantsdammen, båtuppläggningsplatsen och det nya idrottsområdet gränsar omedelbart intill. Stadsdelens bebyggelse kransar den centrala gröningen, som är en del av tätortens nät av intensivskötta grönområden.

Detta innebär att samspelet mellan stadsdelen och omvärlden vad gäller användningen av rekreationslandskapets olika delar måste fungera. Besökare ska kunna komma dit utan att känna att de stör men ändå med respekt för stadsdelens halvprivata och privata revir. Stadsdelens invånare ska kunna utnyttja fördelarna med direkt kontakt med de allmänna tillgångarna. Trafikmiljön måste styras och utformas så att den inte är ett hinder för utnyttjandet av rekreationsmiljöerna från vilket håll man än

kommer och vilken trafikantssituation man än är i – bilist, cyklist, kollektivtrafikresande eller gående.

Tillgängligheten skall överhuvudtaget vara stor i alla riktningar. Nya gång- och cykelbroar måste te anordnas över ån från Pråmlyckan för att ge tillräcklig kontakt mellan tätorten och det nya idrottsområdet.

Även rekreatiomsområdena kräver sin omsorgsfulla gestaltning för både god funktion och för att vara exponerade i det öppna landskapet. Idrottsområdet är en stor anläggning som ska ta plats i det öppna landskapet. Badparkeringen kräver som alla större parkeringar en utformning som ger platsen kvaliteter även när den inte används. Båtuppläggningsplatsen har, när den befolkas för vårustning, sina självklara trevnadsvärden men kan andra tider upplevas som en antingen belamrad eller öde upplagsplats. Den förutsätter en kraftfull inramning av vegetation. För alla de nämnda anläggningarna omfattar illustrationsplanen förslag, som skall vara utgångspunkt för den yttre gestaltningen. Närmare beskrivningar finns längre fram i kvalitetsprogrammet.

Även för de delar av rekreatiomsområdet som inte omformas så genomgripande utan mer blir föremål för förädling och vård skall kvalitetsprogrammet gälla. Stranden och Strandfuret skall med nuvarande respektive ursprunglig karaktär som utgångspunkt förbättras. Stranden ska vårdas och växtligheten skyddas mot för stort slitage med träbryggor. Verksamheter och småbyggnader som hänger samman med badlivet ska inordnas i helhetsmiljön. Den sedan några år intensivare skötseln skall fortsätta som bidrag till den redan etablerade högre kvaliteten hos badstranden. Strandfuret kan genom gallring och gestaltad återplantering erbjuda en upplevelserikare miljö.

Lomma Hamn – helheten

Karaktär

Lomma-identitet har tidigare nämnts som utgångspunkt för gestaltningen av den nya stadsdelen och dess bebyggelse.

Med den blandade bebyggelse som tätorten består av kan inte denna identitet uttryckas enkelt och entydigt. Mest påtagligt är en måttlig *skala* i bebyggelsen där undantagen i t ex Hamnhusen bekräftar regeln om en bebyggelse i huvudsakligen en till tre våningar. Läget vid havet har också påverkat den traditionella bebyggelsen till att inte söka de mest vindutsatta lägena utan skapa sitt eget skydd genom t ex täthet. Det finmaskigt förgrenade *gatunätet* är en annan karaktärsegenskap, där de traditionella gatorna har måttlig bredd och tydlig gatukaraktär med likaså tydliga gränser mellan offentlig och privat mark. Samspillet mellan gator och små men väldefinierade *allmänna platser* är vidare ett karaktärsdrag liksom gatunätets kontakt med ortens omgivande landskap.

Dessa olika egenskaper hos tätorten sammanfaller väl med den traditionella skandinaviska småstadens. Småstaden som typmiljö är också utgångspunkten för gestaltningen av Lomma Hamn

Ett antal egenskaper hos den traditionella småstaden är viktigare än andra och skapar, som verktygslåda för gestaltningen, förutsättningarna för en genomgående hållning till stadsrummets utformning, som genom detta tillåter stor individuell frihet för varje byggnad.

- den måttliga höjdskalen, nära människans mått och lättolkad för betraktaren
- den måttliga längdskalen,
- ingen upprepning av husutformning utan varierad form inom ramen för tydliga gemensamma teman; dock: oftast variation med disciplin – helheten överväger.

- enkla, huvudsakligen släta fasader utan mer markanta utspringande partier; fönster som ”hål i mur”
- distinkta gaturum, där husens fasad står i kvartersgränsen och all mark utanför tillhör det offentliga gaturummet
- tydligt, öppet och förgrenat gatunät med framkomlighet för alla, inklusive biltrafik på oskyddade trafikanter villkor, och med möjlighet att välja olika vägar
- nät av offentliga platser
- ofta verksamheter i bostadshusens bottenvåningar

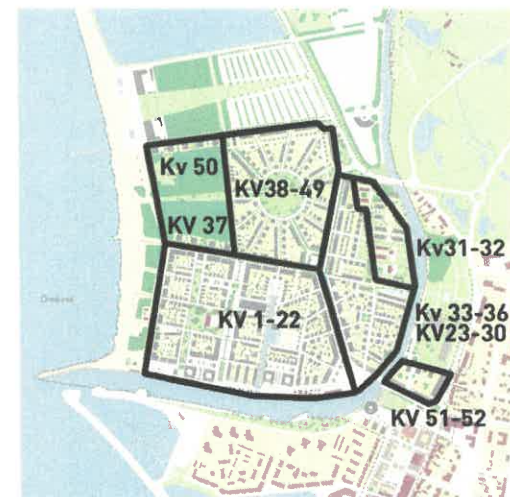
Dessa grundläggande egenskaper hos den traditionella småstaden är möjliga att översätta även till en nyproducerad miljö och ger en säker grund för att gestaltungsinsatser av olika parter kan samordnas till en helhet.

Den traditionella småstaden, framvuxen ur historien, utgör till stor del förebild för den under det sena 1800- och tidiga 1900-talet gestaltade trädgårdsstaden. Stadsmässigheten i form av den tydliga skillnaden mellan kvarterens offentliga utsida och deras privata insidor har de gemensamt men det ligger i sakens natur att trädgårdsstaden som stadstyp mer bygger på grönskan och förhållandet mellan denna och bebyggelsen som ett tydligt särdrag. Gröna öppna förgårdar – men avgränsade med häckar mot gatan – är t ex ett ofta förekommande drag hos trädgårdsstaden med dess många gånger glesare bebyggelse.

Båda stadstyperna skall vara utgångspunkt för gestaltningen av Lomma Hamn – den traditionella småstaden i tätare form i väster och glesare och lummigare i öster, båda söder om Sjögatan, och trädgårdsstaden norr därom. Bebyggelsen i kanten av Strandfurett har sin egen karaktär.

Det innebär en femdelning av bebyggelsen inom ramen för en sammanhållen helhet:

- ”*Småstaden*” - kvarteren 1-22, hamnområdet, väster om Hamnallén från bron och söder om Sjögatan: tät stad med hus i gatuliv – stenhus med murar mellan husen (gäller också kvarteren 51 och 52 vid torget öster om bron)
- ”*Åkvarteren*” - kvarteren 23-30, hamnområdet öster om Hamnallén, samt västra delen av *Brohus* – kvarteren 33-36 mellan Hamnallén och nuvarande Brohusvägen: tät stad med hus i gatuliv – stenhus med spjälstaket och, i vissa fall, plank mellan husen; mot nya huvudvägens norra del förgårdar med bokhäck
- ”*Trädgårdsstaden*” - kvarteren, 38-49, Habo, norr om Sjögatan, väster om Hamnallén: trädgårdsstad med sten- eller trähus, bokhäck mot gata och park
- *Brohus* i övrigt – kvarteren 31, 32, öster om nuvarande Brohusvägen: stenhus, bokhäck mot gata och park, anpassning där så krävs till den historiska bebyggelsen
- ”*Strandvillorna*” -kvarteren 37 och 50, husen i kanten av Strandfurett: fritt liggande små flerbostadshus med sommarvillakaraktär, målade träfasader

Stadsdel vid kusten

Lomma Hamn är en stadsbygd med strandläge åt tre håll – två skyddade mot Hölje å och en mot den öppna stranden i väster. Det är en anmärkningsvärd tillgång men ställer också krav. Den marina karaktär som området kan få bör tas tillvara, såväl i utformning som i verksamheter. Det är naturligt att främst Kajgatan används för verksamheter som har anknytning till den kommersiella hamnverksamhet som finns kvar, d v s yrkesfisket, och till den utvecklade fritidsbåtverksamheten. Sådana verksamheter bör ha företräde vid sidan om sådana som kan tillgodogöra sig närheten – restauranger, fiskhandeln, affärsliv med anknytning till fritidsbåtlivet och det marina livet överhuvudtaget, rekreationstillgångarna i övrigt etc. Det nya torget som knyter stadsdelen till Lomma centrum är en naturlig plats för dessa verksamheter.

Verksamheterna ger karaktär åt kajområdena också på det sättet robustheten i material och utformning bibehålls.

För att ge även de inre delarna av stadsdelen tillgångar av samma slag som kajerna och stränderna anläggs en kanal vinkelrätt mot Kajgatan. Den rymmer också ett båtliv med mindre båtar, tillagda vid träbryggor utefter kanalslänterna. Kanalen och dess omgivning skall ha en utformning som tillvaratar de tillgångar som närheten till vattnet innebär.

Läget vid Öresund är en tillgång främst i vackert väder även om möjligheten att uppleva en höststorm vid en promenad vid stranden säkert har ett attraktionsvärde för många. Till vardags är det emellertid viktigt att även skyddade utemiljöer kan skapas – såväl privata som gemensamma/offentliga. Både gatu-/kvartersstruktur och bebyggelse måste utformas så att såväl utblickar som vindskydd i möjligaste mån kan skapas på en gång. Utformning – markbehandling och växtval – på de allmänna platserna måste bidra till att lokalklimatet blir så bra som möjligt i den havsnära miljön. Kvarterens inre

förutsätts självklart erbjuda vindskyddade och soliga uteplatser.

Ny användning – boende och verksamheter, offentlig service

Utgångspunkten att stadsdelen ska rymma både boende och icke störande verksamheter är grundläggande. Verksamheterna ska utgöra ett betydande och märkbart inslag i staden men på villkor som bostäderna ställer. Inslaget av verksamheter är både ett led i utvecklingen av näringslivet i Lomma och uttryck för en ambition att skapa stadsmässiga kvaliteter i stadsdelen. Den vitalitet som verksamheter kan bidra med under dagtid är en viktig tillgång för boendet. Mot Kajgatan och övriga huvudgator söder om Sjögatan, främst den nord-sydliga förbindelsen mellan den nya bron i söder och mot Södra Västkustvägen i norr, skall bottenvåningarna utformas så att verksamheter kan rymmas och ha kontakt med gatan. Även torgets båda delar på ömse sidor om ån är givna platser för utåtriktade verksamheter.

Den offentliga servicen kommer att utgöras i första hand av förskoleverksamhet samt särskilt boende, d v s boende med tillgång till vårdpersonal dygnet runt. Även skola kan bli aktuellt. Förskolan skall lokaliseras så att verksamheterna kan få en skyddad miljö med säkra vägar dit, sannolikt i anslutning till det tidigare kontoret och med tillgång till dess omgivande parkmiljö. Det särskilda boendet för äldre bör placeras så att det blir delaktigt i de mest vitala delarna av stadsdelen, främst vid torget, vilket också ger nära kontakt med centrum.

Bebyggelse och offentligt rum

Detta kvalitetsprogram avser de krav som ställs på utformningen av det offentliga rummet, d v s alla de ytor som en besökare i stadsdelen kan vistas på utan att uppleva sig på privat område. Småstadens urbana egenskaper, främst den distinkta gräns som går mellan offentligt och privat i en tydlig kvartersgräns, är ett grundläggande medel för att upprätthålla denna tydlighet. Det är gestaltningen av detta offentliga rum som behöver säkras som en tillgång för hela stadsdelens och ortens kvalitet och attraktionskraft.

Den distinkta kvartersgränsen är därmed också en gräns mellan å ena sidan allmänna och gemensamma krav på utformning, å den andra desto större frihet i gestaltningen. Stor individuell frihet i kvarterens inre utgör en tillgång även för den offentliga miljön när den tillämpas på de villkor som den gemensamma yttre ramen ställer.

Det offentliga rummet är avgörande för den sociala miljön i en stadsmiljö. Möjligheten att mötas på ett sätt som skapar kontakt och samtal där detta önskas skapas av rummets dimensioner, utformning, utrustning och placering i strukturen. Bra förutsättningar för utevistelse och lek, på såväl ordnade miljöer som i sådana som kan tillkomma spontant som t ex i Strandfuret, är grundläggande krav på stadsmiljön.

Möjligheten till avskildhet från intensivt socialt liv när detta önskas är också en av stadsbygdens tillgångar – utan att detta ska behöva innebära brist på trygghet och säkerhet. Överhuvudtaget är tryggheten i stadsmiljön en avgörande fråga. I dessa sammanhang har den traditionella småstaden med sitt förgrenade gatunät stora fördelar som berörs närmare senare.

Senare avsnitt berör de egenskaper som bebyggelsens yttre ska ha som en del av denna gemensamma yttre ram och som är grunden för en fungerande helhet.

Historien

Lomma Hamn är i hög grad bärare av Lommas historia. Den industriella verksamhet som i olika historiska skeden bedrivits här har varit grunden för den tätort som existerar idag. Alla sidor av denna historia är inte ljusa, även om eternitframställningen endast upptar en del av industrihistorien. Hela den historiska bakgrunden kräver emellertid på olika sätt respekt i utformningen av den nya stadsdelen. Den historiska bebyggelse som finns kvar, kartlagd i kommunens kulturmiljöinventering, förutsätts bevarad. Särskilt den sammanhållna miljön i Brohus skall utgöra utgångspunkt för utformningen av den nya omgivningen. Respekten för den ursprungliga bebyggelsen behöver inte utesluta ny bebyggelse i dess närhet men förutsättningen är att dess utformning svarar mot de krav i arkitektur och material som de historiska byggnaderna ställer.

Under marken

De miljöförutsättningar som gäller för den nya bebyggelsen i form av deponier och industrirester – olika söder och norr om Eternitgatan – har noggrant kartlagts och nödvändiga åtgärder beskrivits. Detta har redovisats i den särskilda konsekvensbeskrivning som upprättats för hela planområdet – bebyggelseområdet och rekreationsområdena norr därom. Här redovisas inte ytterligare vad avser detta annat än att sanerings- och säkerhetsåtgärder ger nya gestaltningsmässiga förutsättningar. Bl a förutsätts såväl söder som norr om Eternitgatan uppfyllnaden såväl för att isolera mot underliggande deponier som för att undvika djupa schakter för grundläggning och ledningsnät.

Uppfyllnaderna innebär en markhöjning på någon meter söder om Eternitgatan och upp till två meter norr därom. Detta bör utnyttjas som en tillgång i utformningen av den nya miljön. I bebyggelseområdet kan en högre nivå för bebyggelsen bidra till en intressantare och mer varierad gatubild och bättre

Utblick från hamntorget mot den nya stadsdelen (tidig skiss)

utblickar över vattnet. I rekreationsområdet i norr kan en högre mark bidra till en tydligare gestaltning av marken inom områden som idag framstår som öppna på gränsen till ödslighet.

Trafiken i stadsdelen

Inom den nya stadsdelen präglas trafikmiljön av blandad trafik på de oskyddade trafikanternas villkor – d v s den klassiska småstadens sätt att hantera trafik.. Detta gäller de mindre gatorna i det inre av bebyggelsen, som till största delen anläggs som smala, klassiska gator med markerad mittzon och upphöjda sidoremsor. Mittzonen – ”körbanan”, avgränsas mot sidoremsorna med bred kantsten, ”Borgmästarsten”. Innebörden av denna gatuutformning är att hela gatan kan utnyttjas av gående medan biltrafik i normalfallet endast rör sig på mittzonen och då på gåendes och cyklandes villkor. Det är därför viktigt med mycket begränsade körbanebredder – höga hastigheter ska inte kunna förekomma.

På de större – alléplanterade – huvudgatorna anläggs däremot separerade gång- och cykelvägar. De mynnar via de två större broarna och en ny gång- och cykelbro i Sjögatans förlängning i tätortens

överordnade gång- och cykelvägnät. De förbinder därmed centrum och tätortens övriga delar med stranden. Utefter ån anläggs på båda sidor gång- och cykelvägar, ”äpromenader”, som också kopplar till de separerade gång- och cykelstråken utefter huvudgatorna.

Parkering sker i första hand på kvartersmark i olika former: vid enbostadshus på den egna fastigheten, vid flerbostadshus på små, välutformade parkeringsgårdar i kvarterens inre eller på små parkeringstorg/ parkeringsgator – så små och så väl utformade att de såsom stadsrum bidrar till helhetsmiljön enligt principen ”parkeringsplatsen som försvinner när inga bilar är där”. Inramning av växtlighet, små enheter, omsorgsfull och välskött markbeläggning etc är exempel på gestaltningsverktyg, som belyses närmare i senare avsnitt. I några undantagsfall sker parkering också under gårdsterrasser.

Gatuutformningen i stadsdelen är det centrala i dess helhetsutformning. Gatorna är de viktigaste offentliga miljöerna och de som präglar bilden av stadsdelen för såväl boende/verksamma som besökare. Det är vid gatorna som mötet mellan det offentliga och det privata sker och deras utformning bidrar till att denna gräns fungerar på ett begripligt sätt. Det är i många fall gatorna som är rummet för den sociala miljön – mötesplatserna - och med sina egenskaper bidrar till denna. Inte minst viktigt är att gatornas utformning styr trafikbeteendet lika mycket som den formella regleringen av hastigheter etc. Det ska inte vara möjligt att köra fort i Lomma Hamn. Därför upptar gestaltningen av gatorna – varje större gata och typgata – större delen av kvalitetsprogrammet.

Bebyggelsen i Lomma Hamn

Ett antal punkter sammanfattar vad som gäller för utformningen av bebyggelsen i Lomma Hamn och förklaras i den följande texten:

- **Kvartersgränsen måste i alla lägen göras visuellt tydlig eftersom den skiljer de offentliga rummen från de privata. Det är ett mycket starkt karaktärsdrag för småstaden.**
- **Husen förläggs konsekvent i kvarterslinjen i Hamnområdet. På Habo och i Brohus kan häckomgärdade förgårdar förekomma i vissa lägen.**
- **Öppningar mellan husen i kvarter markeras enligt följande:
Småstaden, väster om Hamnallén: Murar 1,0-1,6 m höga mot gatan enligt ritning. Smidesgrindar.
Åkvarteren, öster om Hamnallén, samt västra delen av Brohus: upp till 1,3 m målat spjälstaket samt 1,8 m högt plank i vissa lägen, t ex vid parkeringarna. Planket skall vara tätt och ha sockel, krön och målade träportar.
Trädgårdsstaden och östra delen av Brohus: Klippt bokhäck, 1,3-1,8 m hög**
- **Passager in i kvarteren får max göras 3 m breda och skall förse med grindar.**
- **Samlade parkeringar får ej ligga i kvartershörn och skall förse med 1.8 m hög avskärmning (mur, plank, häck för respektive område).**
- **Nivåskillnader i kvartersgräns tas upp med murar eller socklar. Slänter får ej förekomma.**
- **Kvarterens insidor får utformas fritt beträffande mark, material, planteringar mm.**

Viktigt är att skapa goda insynsfria uterum där möjlighet finns för boende att forma och påverka sin privata närmiljö samt att markera sina revir.

Utbyggnadsmöjligheter för framförallt komplementbyggnader bör finnas

- **Varje huskropp skall utformas som en "individ", var och en med en tydlig och vackert bearbetad entréport mot gatan. Längre sammanhängande huslängor därför delas upp så att varje trapphusenhet framhävs. Varje enhet får vara max 25 m lång Vissa större byggnader som t.ex. de så kallade "palatsen" skall behandlas som en enhet. Gatunummerskyltar skall vara enhetliga och utformade i blå och vit keramik efter Florentinskt mönster.**
- **Husen utförs som gedigna STENHUS med putsade eller slammade fasader. Fasaderna görs enkla och släta mot gatan. Husen färgsätts i friska, klara färger så att det sjunger. 10-15 kulörer att välja bland i det rådgivande färgprogram som är bilaga till kvalitetsprogrammet. I Trädgårdsstaden i Habo är träfasader möjliga alternativ, Strandvillorna har träfasad.**
- **Fönstersättning enligt principen "hål i mur" Fönster indelas i poster och spröjsar för att upplevas som en del av fasadytan i stället för svarta hål.**
- **Inga synliga elementskarvar får förekomma.**
- **Entréportar mot gatan utformas med stor omsorg. Entrétrappor/ramper utförs i sten med räcken i smide. Socklar skall rå något på fasaden.**
- **Fasader mot det offentliga rummet skall ha slät karaktär. Utskjutande byggnadsdelar i gaturummen såsom burspråk, verandor, balkongplattor, skärmtak o dylikt får sticka**

ut högst 80 cm, entrétrappor 150 cm. Mot de större stadsrummen som kajer, stranden och ån får öppna balkonger sticka ut 180 cm.

- **Öppna balkonger skall ha lätta genomsiktliga räcken samt målade balkongundersidor. Indragna balkonger skall ha karaktär av glasveranda och utgör en del av byggnadskroppen, alternativt vara adderade volymer inom kvartersgränsen.**
- **Taken på två- och trevånings bostadshus skall ha flacka tak, högst 22°. Envåningshus kan vara brantare. Speciella gavelmotiv, frontespiser o dyl kan ha fri form.**
- **Takmaterial ska ha färger i gråskala eller tegelrött. Takterrasser välkomnas. Uppstickande volymer – "utsiktstorn" - skall ha lätt och glasad karaktär och får inte ändra karaktären av husets ursprungliga höjd.**
- **Skorstenar har stark vertikal prägel och skall utgöra en fröjd för ögat.**
- **Taksäkerhet som stegar, räcken, luckor etc. inmålas i takets färg.**
- **I anslutning till den historiska bebyggelsen i Brohus-området krävs speciella hänsyn och anpassning i grundformer, material och arkitektur.**
- **Speciella solitära byggnader av publik karaktär kan med fördel skilja ut sig och avvika från ovanstående. De bör synas på längre håll t.ex. med spiror, torn och dylikt.**
- **Kvarteren ska rymma trygga lekmiljöer och skyddade platser för utevistelse**

Karaktären av småstad är grundläggande och är som begrepp egentligen en bra samlad beskrivning av de avgörande kvaliteterna i stadsdelen, varav många redan berörts i avsnitten om helheten. De upprepas här, kompletterade med egenskaper som gäller specifikt bebyggelsen i Lomma Hamn:

- förgrenat gatunät, där alla gator, oavsett storlek, är tillgängliga för besökare och uppfattas som "allmänna"
- därför tydliga gränser mellan offentligt och privat, d v s mellan kvarter och allmän plats, gata etc.
- den tydliga gränsen förutsätter också distinkta entréer från gatan till såväl husen som till gårdar och mellanrum mellan husen
- de offentliga platserna är viktiga i stadens struktur – mötesplatser, orienteringspunkter etc; tillgängliga, öppna men vindskyddade och inbjudande som mötesplatser och aktiva eller lugna platser för vistelse och lek
- alla gator öppna för alla trafikslag men där biltrafiken på de mindre gatorna ska uppleva sig som "besökare" på den oskyddade trafikens villkor; små gatumått
- alla offentliga ytor utnyttjade och gestaltade – inga bortglömda spillytor
- mänsklig skala i både höjd- och längsled – 2-3 våningar med enstaka högre små och glasade volymer; inga dramatiska språng mellan olika höjder utan små variationer; i längsled aldrig större längd än vad som kan försörjas av ett trapphus, d v s som högst 18-25 m, ofta mindre, vilket betyder minst två, ibland tre enheter per kvarterslängd
- harmoniska proportioner – ett lugnt förhållande mellan stort och smått
- blandning av verksamheter och bostäder av olika slag

- aktiva bottenvåningar med lokaler och bostadsentréer; verksamheter som ger liv även dagtid, inte nödvändigtvis med omfattande kommersiell aktivitet
- den distinkta gränsen mellan offentligt rum och privat gestaltas även för mellanrummen mellan husen – murar, plank eller häckar (olika i de fem delområdena) skapar slutenhet mot gatan.
- variation i bebyggelseutformningen men inom tydligt sammanhållande ramar
- inom denna gemensamma ram är varje hus och varje kvarter unikt
- varje kvarter innehåller sin unika blandning av flerbostadshus och enbostadshus
- variation och upplevelserikedom skapas mer av nyanser än av kontraster
- sammanhållen fasadkaraktär i hela stadsdelen; sammanhållen stenhuskaraktär i hamnområdet söder om Sjögatan och öster om Hamnallén; sten- och trähus väster om denna

Kvalitetsprogrammet rör i första hand den offentliga miljön och avser inte styra bebyggelsen annat än i den del som är det offentliga rummets väggar och de andra delar som bestämmer stadsdelens helhetskaraktär. Det betyder att kvalitetsprogrammets bestämda hållning gäller fastigheternas huvudbyggnader mot gatan – i det inre av kvarteren finns öppenhet för variation i fasadmaterialet.

De fristående byggnader som finns som inte ligger i kvarter, d v s kaj- och strandbyggnader etc, är självklart viktiga föremål för omsorg i utformningen även om de ofta ska ha en enkel karaktär.

Offentligt och privat

Bebyggelsens fasader och tak medverkar aktivt till helhetskaraktären – inte bara dess material, utformning och uttryck utan också de avspeglningar de ger av vad som sker innanför. Hur t ex entréer arrangeras så att de blir inbjudande och bidrar till stadsdelens liv är viktigt.

Även i detta avseende tar bebyggelsen i Lomma Hamn upp ett traditionellt småstadsmotiv, nämligen utvändiga trappor. Att entréer inte utförs som indragna mörka nischer utan ligger i fasad är ett uttryck för ambitionen att redovisa en tydlig gräns mellan den privata bostaden och det offentliga rummet. Den nivåskillnad mellan bostadens bottenvåningsnivå och gatan tas upp med en trappa som får sträcka sig ut i gaturummet – i olika utsträckning beroende på gatans lutning. Den utvändiga trappan – en inbjudande gest mot omvärlden - skall rymmas inom den zon om 1,5 m som avsatts i gatuutformningen för bl a detta och får inte vara ett hinder i möjligheten att röra sig fritt i gatan i övrigt, t ex för rullstolar och synskadade.

Varje kvarter har sin unika sammansättning av flerbostadshus och enbostadshus, där varje hus i sin tur är en individ. Här flerbostadshus mot stranden i kvarter, som i övrigt rymmer radhus med lider (se sid 13)

Stenhus

Ett sydsvenskt kustsamhälle är traditionellt byggt av stenhus. Läget vid ett emellanåt oroligt hav förutsätter hus som är både bokstavligt och bildligt väl förankrade på platsen. Lommas tegeltradition kan vara en utgångspunkt men då den del av historien som skyddade muren med puts. Tegel är ingen nödvändighet – viktigare är att underlaget för putsen, oavsett väggkonstruktion, upplevs solitt och utan resonans som i t ex lätta isoleringsmaterial som putsbärare. Om husen utförs som elementhus får inga elementskarvar vara synliga.

Det murade uttrycket kommer också till tals i hur fönster- och dörröppningar ordnas. ”Hål i mur”, d v s tillräckligt stora murpartier som omger öppningarna för att muren ska uppfattas som sammanhängande och bilda en hel ram kring öppningarna, är ett bra begrepp för att illustrera detta. Fönsterband eller större partier med glas och utfackningspartier är t ex främmande i detta slag av arkitektur.

Norr om Sjögatan och väster om Hamnallén är även trä möjligt som fasadmaterial. I Trädgårdsstaden här är träfasader möjliga som alternativ men samordning utefter t ex respektive gata eftersträvas med distinkta huvudkaraktärer av antingen stenhus eller trähus.

Strandvillorna i kanten av Strandfurett utförs med fasad i trä och glas för att understryka sommarvillakaraktären.

”Palatset” är en effektiv kvarters-/byggnadstyp som tar vara på närheten till utblickarna över vattnet och som därmed också kräver ett framskjutet läge. Med enastående utblickar från alla lägenheter på gatusidan kan gården vara desto slutnare och intimare. Fyra ”palats” har fått lägen vid Kajgatan med utblickar över åmynningen.

I Trädgårdsstaden norr om Sjögatan och väster om Hamnallén är även träfasader möjliga som alternativ men samordning utefter respektive gata eftersträvas med distinkta huvudkaraktärer av antingen stenhus eller trähus. Strandvillorna i kanten av Strandfurett utförs med lätt fasad i trä och glas för att understryka sommarvillakaraktären.

Fasadens tillbehör

Till den stenhushuskaraktär som eftersträvas hör en lugn enkelhet med släta murytor, putsade eller slammade. Inga fasadpartier springer framför huvudfasaden utan denna bestämmer entydigt intrycket av var kvartersgränsen är belägen (husen närmast stranden i väster är undantag med sina verandor mot havet). Balkonger utförs som i huvudsak indragna och glasade verandor och med högst 80 cm utsprång. Samma mått gäller för burspråk, skärmtak etc. (vid Kajgatan och mot stranden och ån får öppna balkonger springa fram upp till 180 cm, 200 cm om speciella utformningsåtgärder vidtas).

Den traditionella sockeln, som springer fram några centimeter utanför fasaden, ger husen en stadig förankring och talar om på vilken nivå det är förlagt.

Husen färgsätts så att det understryks att de är individer men inom samma familj. Friska och klara putskulörer ger liv åt stadsdelen även en grå novemberdag. Spelet av kulörer från hus till hus ska utgöra en del av upplevelsen av stadsdelen. En särskild färgsättningsguide kommer att komplettera kvalitetsprogrammet och visa ett antal utvalda kulörer, samstämda sinsemellan.

”Hål i mur” – fönster och dörrar

Fönster och andra öppningar annonserar sig tydligt i den dominerande muren men utförs med poster, spröjsar och andra snickerier så att de upplevs som en del av fasadens helhet. Fönstrens placering i djupled i fasaden kan variera på ett medvetet sätt som en del av gestaltningen.

Entréportar är tydliga signaler i stadsbilden och ska kunna uttrycka både husets och de boendes individualitet inom ramen för den gemensamma helheten. De är också uttryck för bebyggelsens kvalitet och ska därför utföras med stor omsorg. Det gäller både entréer till bostäder och lokaler och portar till gårdar etc i murar och plank – med ett utförande som är anpassat till uppgiften, d v s större detaljeringsgrad ju närmare bostaden den är belägen.

Bottenvåningarnas öppningar är överhuvudtaget viktiga för den offentliga miljön, som de vänder sig emot. Det gäller i än högre grad entréerna till verksamheterna som bidrar till livet i gatumiljön och utan vilka bottenvåningarnas fasader skulle uppfattas som döda.

Entrétrappor utförs i sten med räcken i smide. Till skillnad från själva entréporten, som uttrycker individualitet, är husnumreringen i städerna sedan urminnes tider en gemensam urban angelägenhet. Den skall därför ha en enhetlig utformning i hela Lomma Hamn. Traditionen i sydeuropeiska städer med inmurade keramiska plattor med husnumret på gatan – som väl uttrycker adressens *beständighet* och därmed förstärker orienteringsmöjligheterna – kan med fördel tillämpas även här. Den florentinska varianten i endast blått och vitt står för både sinnlighet och stramhet.

Möjligheten att skapa klimatskyddade uteplatser är attraktiv för många. Det är ändå viktigt att karaktären av öppna balkonger mot det offentliga gaturummet inte går förlorad. Därför gäller att indragna balkonger skall utformas som glasverandor som upplevs som en del av byggnadskroppen. Om inglasning aktualiseras senare förutsätts det att det löses samordnat för ett helt hus i taget – inte individuellt för varje balkong – och att den resulterande karaktären blir en samlad volym som genomgående veranda, fäst vid byggnadskroppen. Typritningar bör finnas för inglasning. Mot kvarterens inre är friheten till individuell utformning större.

Taklandskapet

Taken kan bestå av olika material och utföranden men kan ändå skapa ett gemensamt taklandskap. Avgörande är att takens tillbehör får en medveten gestaltning och inte formas till ett tillfälligheternas spel av ventilationshuvar och andra apparater. Därför bör skorstenar utnyttjas för att samla dessa tillbehör och gärna få framträdande form, storlek och resning. Andra taktillbehör som stegar och räcken ordnas på genomtänkt sätt och målas in i takets kulör. Denna ska hållas i gråskala eller tegelrött.

Takformer kan variera liksom takfotens höjd från hus till hus, speciella gavelmotiv, frontespiser etc, vilka kan ges en fri form. Huvudregeln är att två- och trevåningshus har lutande men relativt flacka tak (högst 22°) medan envåningshus kan ha brantare och högre takresningar, också för att rymma vindsvåningar. Det traditionella skånska branta taket hör ofta i mindre orter och på landsbygden i första hand hemma på envåningshus.

Ett ordnat taklandskap utesluter inte markeringar av andra slag som berikar stadsbilden. Torn och förhöjda partier, som markerar platser eller byggnader med särskild betydelse, särskilt med publikt intresse, är positiva tillgångar.

Inom ramen för en gemensam helhet visar de olika delområdena var sin nyans av huvudkaraktären. Östra delen av hamnområdet är stadsmässig men med stort inslag av lummighet i mötet med den skyddade inre delen av åstranden.

Kvartersgränsen

En stor del av bebyggelsen i Lomma Hamn är mindre hus, som inte är sammanbyggda. Mellan gavlarna finns mellanrum i form av passager och gårdar. Det är viktigt att även dessa öppna partier tecknar sig som fasader mot gatan och bidrar till den tydliga gatubilden. En tydlig avgränsning i eller strax över ögonhöjd bidrar också till att säkra ett tillräckligt skydd för den privata miljön på de inre gårdarna. Det är som nämnts grundläggande för att upprätthålla en tillräckligt offentlig karaktär på gatan.

Dessa avgränsningar har olika utföranden i de tre södra och östra delarna av området – strandvillorna i Strandfuret utgör som fjärde typmiljö undantaget. De är till skillnad från husen i övriga miljöer tänkta att stå fritt med mellanrummen öppna mot gatan. Avgränsningarna i de olika delområdena framgår av typritningar (se sid 14). I inget fall får öppningar för passage in till gård eller parkering etc vara bredare än 3 m – då går slutenheten mot gatan förlorad.

- i hamnområdets västra del: murar, 1,0 – 1,6 m höga och färgsatta i överensstämmelse med huvudbyggnaden; grindar av smide
- i "Åkvarteren" och västra delen av Brohus: spjälstaket, högst 1,3 m höga, målade, trägrindar; i vissa fall, t ex kring parkering: täta träplank med sockel och krön, 1,8 m höga, målade, träportar. Förgård och bokhäck mot Hamnalléns norra del utgör ett undantag.
- i "Trädgårdsstaden": klippta bokhäckar, 1,3 – 1,8 m höga
- i östra delen av Brohus: bokhäck

De fasta och tydliga kvartersgränserna är viktigast i kvartershörnen. Där är risken för en upplösning av stadsrummet störst om det fattas en solid markering av kvarterets volym. Kvarteren ska vara byggda av

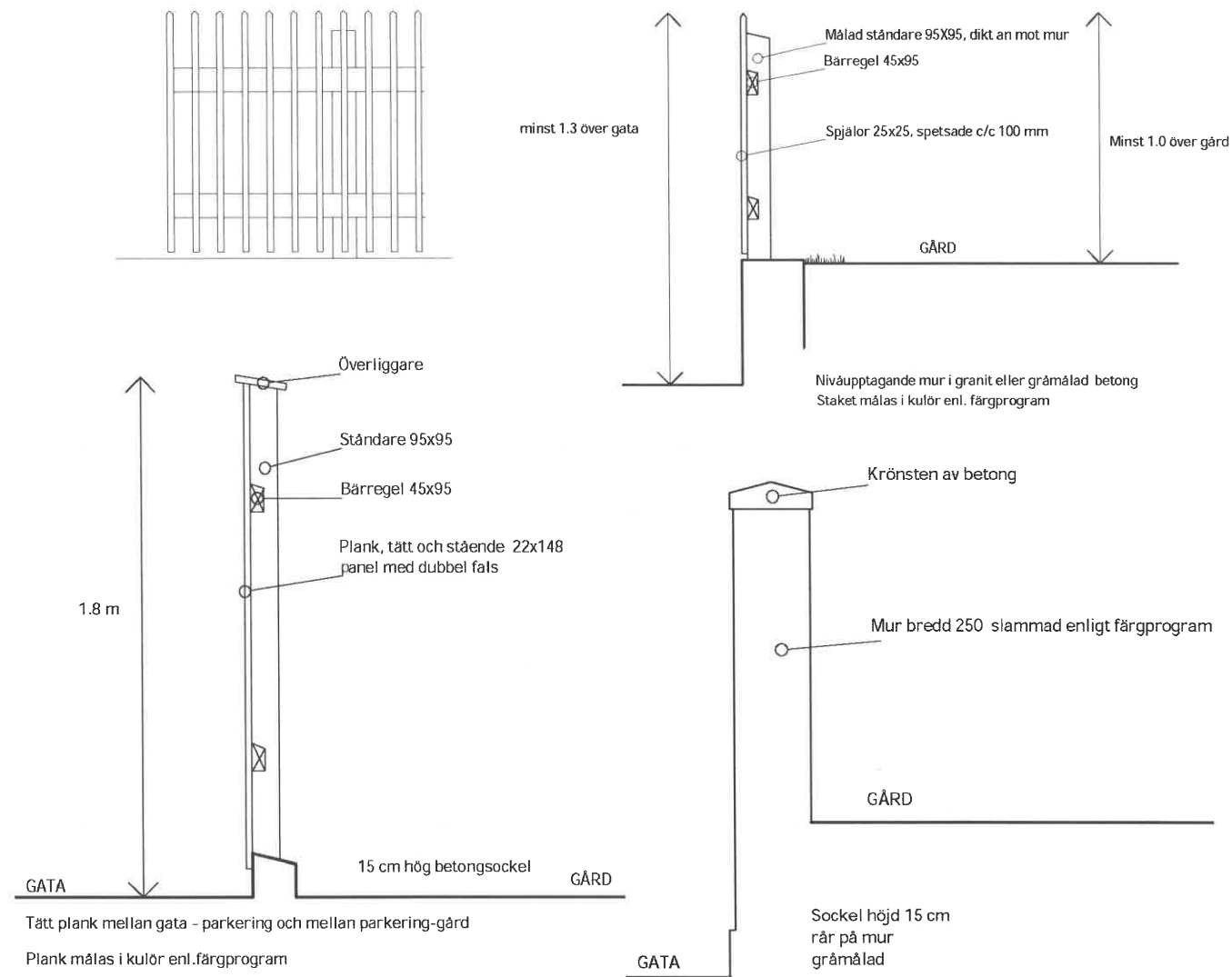
hus i hörn och med luckorna mellan husen formade som mellanrum mellan främst gavlarna. I kvartershörnen räcker inte inramningen av murar eller plank för att forma gaturummet. Det betyder att parkering inte får anordnas i kvartershörnen.

Lika känsligt är hur nivåskillnader mellan kvartersmark och gaturum tas upp. Slänter bidrar till både ett upplöst gaturum och svårskötta spillytor. Nivåskillnader av detta slag ska därför tas upp med stödmurar och husens socklar.

I varje kvarter blandas bostads- och hustyper. Mot de större gatorna flerbostadshus i tre våningar (ex sid 11), i övrigt radhus med lider (se nedan) för parkering och trädgårdscentré

Typritning av mur, plank och spjälstaket som ska tillämpas inom respektive delområde för avgränsning mot gatan av mellanrum mellan busen, parkeringsgårdar etc

Det offentliga rummet

Ett antal punkter sammanfattar vad som gäller för utformningen av det offentliga rummet i Lomma Hamn och förklaras i den följande texten:

- **Det offentliga rummets kvalitet är avgörande för hela stadsdelens kvalitet och det objekt, som tydligast är föremål för engagerade parter gemensamma omsorg. De planbestämmelser och avtal som upprättas för att säkra stadsdelens kvalitet siktar i första hand på utformningen av det offentliga rummet.**
- **Det offentliga rummet formas av dess väggar och golv – bebyggelsen och markbehandlingen – och av hur det används. Samstämmighet skall finnas mellan användning och utformning så, att utformningen understödjer den tänkta användningen. Stadsrummets sociala funktion är lika viktig som dess praktiska funktion – vistelse, lek, mötesplats etc.**
- **Utformningen av bebyggelsen såsom stadsrummets väggar regleras av kvalitetsprogrammet så långt som behövs för att säkra dess roll i det offentliga rummet (se sammanfattning sid 10), där gränsen går i kvartersgränsen – utformningen i kvarterens inre är friare inom ramen för detaljplanen.**
- **Varje stadsrum utformas i överensstämmelse med respektive beskrivning vad avser mått, typsektion, material, plantering och utförande mot bakgrund av rummets avsedda uppgift och karaktär. Tillgängligheten skall säkras för alla kategorier boende och verksamma. Miljön får inte vara ett hinder för att användas.**

- **Generellt gäller för gator följande regler:**
 - ytor för körtrafik har så små dimensioner som möjligt för att medverka till låga hastigheter
 - i det inre nätet sker körtrafik på de oskyddade trafikanternas villkor
 - stora gator har alléplantering med angivna karaktärer
 - enkla men tydliga och lättolkade beläggingsmaterial eftersträvas
 - tydlighet eftersträvas framförallt i gränsen mellan gatans olika zoner i längsled – kantsten utgör alltid gräns
 - körytor: asfalt
 - kantsten: bred kantsten av natursten – ”borgmästarsten” – med större eller mindre visning beroende på trafiksituation
 - gångytor/sidoremsor: grus; på större gator: gångbanor med enkla, kvadratiska grå betongplattor
 - grusremsan planteras med klättrande rosor; den är också tillgänglig för enskild användning för trappor, bänkar, krukor etc
 - parkeringsytor: grus med bårder av sten; inramning av klippt bokhäck
- **Generellt gäller för platser följande regler:**
 - motsvarande materialuppsättning som redovisas för gator gäller för platser i tillämpliga situationer
 - för varje plats tillkommer specifik plantering, beskriven för varje plats
 - tydliga gränser mellan olika material eftersträvas, t ex stenkant mellan gräs och asfalt/grus/betongplattor
- **Vissa platser med större betydelse , t ex hamntorget, utförs med beläggning av gatsten**
- **I övrigt kräver särskilt vissa gator och platser särskild uppmärksamhet för att säkra den specifika utformningen och/eller**

angivna kvalitetskrav

- **Belysning utförs i första hand som vägghängda armaturer enligt typritning**
- **Möblering och utrustning ska uppfylla angivna kvalitetskrav**
- **Broar utformas enligt redovisade skisser för att uppnå de egenskaper hos stadsrummet som eftersträvas.**
- **Kommunaltekniska inslag som elskåp etc skall placeras och utformas med särskild omsorg**
- **Komplementbyggnader, som kommunen har rätt att medge på allmän plats, skall utformas som enkla och lätta träbyggnader i en våning med karaktär och form enligt följande regler:**
 - hoddor på kajen: små bodar, 2,5 x 4 m, som kan kopplas till större grupper; rödfärgad panel med vita snickerier, papptak
 - hus för rekreation på stranden: utsträckning, planform och takform anpassade till strandmiljön och respektive plats samt provade i tillståndsprövningen i varje särskilt fall; enkla träfasader med laserad eller obehandlad panel, grå eller grånande trävit, snickerier lika panel, papptak.

Betydelsen av ett väl utformat offentligt rum har berörts återkommande i den tidigare texten – det offentliga rummet i dess olika betydelser dels såsom konkret, fysiskt stadsrum, t ex en plats, dels såsom ett sammanfattande begrepp för hela nätverket av gator, platser, parker och vattenrum, dels också i symbolisk mening, d v s ”andan”, stämningen och utrymmet för ett stadsliv som består av möten, samtal och överhuvudtaget samspel med andra människor.

Rumsformens sociala betydelse

Det yttersta syftet med hög kvalitet i stadsbyggandet är självklart detta – att skapa förutsättningar för mer än fysiskt välbefinnande. Det sociala klimatet är lika viktigt, d v s upplevelsen av att staden hjälper till att skapa god kontakt människor emellan.

Stadsbyggandet kan inte göra underverk men kan däremot skapa bättre eller sämre förutsättningar för det sociala liv, som måste bygga även på andra goda förutsättningar. I själva verket finns en tydlig koppling mellan de olika innebörder man kan lägga i begreppet ”offentligt rum”. Vissa utformningar av gator och platser är tydligt ett bättre stöd till socialt samspel än andra. Bl a den danske arkitekten Jan Gehls forskning på området ger klara belägg för att den fysiska miljöns utformning är av avgörande betydelse för människors beteende i sociala situationer.

Framförallt handlar det om mått – och oftast små mått, d v s att skapa intimitet i stadsrummet. Avståndet får t ex inte vara för stort för att man ska kunna avläsa en annan människas ansiktsuttryck. Rummet man möts i får inte vara vidsträckt om mötet verkligen ska kunna äga rum.

Trygghet och säkerhet

Vissa stadsmönster är erfarenhetsmässigt tryggare, såväl upplevelsemässigt som vad gäller faktisk säkerhet. Återvändsgränder, där det inte finns mer än

en utgång, är t ex en källa till otrygghet och erfarenhetsmässigt också en osäker miljö. Det öppna gatunätet i en kvartersstad med väldefinierade gränser och rum – inga gröna restytor med osäker användning - har däremot egenskaper som både ger trygghet och säkerhet.

Sådana slutsatser pekar mot den traditionella småstaden som en i detta avseende god stadstyp. Det är ytterligare ett skäl för tillämpningen i Lomma Hamn.

Andra viktiga inslag i stadsdelen som är bidrag till en tryggare och säkrare miljö är t ex principen för parkeringar med små anläggningar nära bostaden. Att Strandfuret röjs och får belysning utefter gångvägarna gör den både användbar och till ett bidrag till säkrare miljö.

Ytterligare en komponent i samspelet mellan utformning och social miljö bör påtalas. Det gäller behovet av omsorg och detaljering i miljön, främst den offentliga, såsom signal till dem som brukar miljön att den som har ansvar för den faktiskt bryr sig om den. Det är ett avgörande bidrag till att den offentliga miljön också ska upplevas som en angelägenhet för dem det faktiskt berör – de som bor i och brukar den.

Socialt rum, skönhet och ordning

Det finns således ett samspel mellan ”mjuka” och ”hårda” faktorer i även den gestaltningsmässiga behandlingen av den offentliga miljön. Det finns också krav på en enkel praktisk ordning som stöder detta samspel.

I Lomma Hamn finns en systematik i strukturen av stadsrum, en enkel logik, som säkrar tillgängligheten till rum av de olika slag som bidrar till livet i stadsdelen. Denna systematik bidrar dessutom till begripligheten och orienterbarheten i gatunätet utan att den blir så enkel att detta blir ointressant.

I stadsdelen finns större huvudgator, som med många kopplingar förgrenar gatunätet till de lokala

näten av små gator. Dessa är sammanknutna med många korsningar så att man alltid kan välja minst en alternativ väg ut ur nätet. Meningen med det finförgrenade nätet är bl a att alltid säkra korta vägar ut – lokala gator ska inte mer än nödvändigt ge belastning på andra lokala gator. Men meningen är också att bidra till en rikare upplevelse av stadsmiljön. Man ska kunna välja olika vägar hem.

De lokala gatorna i Lomma Hamn mynnar alltid i eller nära platser av större intresse: ett litet torg, en grön plats, stranden, den större Hamnallén med sin trädplantering etc. Varje delområde har sina platser av mer lokal betydelse. Men varje delområde rymmer också platser som har betydelse för hela stadsdelen och för tätorten – Kajgatan, Sjögatan, den nord-sydliga Hamnallén, den runda parken i Västra Habo etc.. Alla platser är praktiskt sett lika offentligt tillgängliga för alla. Som i en traditionell stad är emellertid vissa platser mer knutna till sin närmaste omgivning och en besökare är följaktligen mer ”gäst” där än på de överordnade platserna.

I planen för Lomma Hamn har varje gata och plats fått sin beteckning (littera) som återfinns i den följande beskrivningen. Varje plats har sin roll och sin unika utformning. Även detta beskrivs tillsammans med tekniska uppgifter som mått, beläggningar och plantering.

Plats för alla

En stad måste vara tillgänglig för alla. Närvaron av alla grupper av människor är inte bara frågan om rättigheter utan lika mycket att allas medverkan är en förutsättning för ett bra stadsliv med förutsättningar för faktiska möten.

Att människor befolkar stadsmiljön hela dagen är en grundförutsättning för liv – och därmed trygghet och säkerhet. Här har verksamheterna i området en avgörande betydelse och en integrering med bostäderna är en tillgång.

Tillgängligheten för alla ålderskategorier är lika självklar. Särskilt två kategorier kräver emellertid särskild uppmärksamhet. Äldre har både fysiskt och socialt sett speciella behov, som till stor del innebär en förstärkning av de krav som även ställs av andra. Barn- och ungdomar har sina särskilda behov, som dessutom är mer skiftande och i sin tur olika för olika åldrar.

Möjligheten till ordnade stadsrum för lek och utevistelse är självskriven och brukar väl sörjas för i planeringen. Möjligheterna till mer oordnade lekar, dvs spontana och mer baserade på de tillfälliga möjligheter miljön – kanske främst naturen – erbjuder än t ex anlagda lekplatser med lekredskap, brukar däremot inte tillgodoses i samma utsträckning. I Lomma Hamn finns helt speciella tillgångar i detta avseende. Närheten till vatten, till natur, till strand är påtaglig. Strandfuret erbjuder möjligheter som är ovanliga i anslutning till boende. De verksamheter och aktiviteter för i första hand ungdomar som vuxit fram i området genom bl a närheten till badet bör ges förutsättningar att utvecklas även i den nya miljön.

Inom ramen för projektet och som en del av ett större arbete har en särskild studie kring barns och ungdomars miljö i stadsdelen genomförts.

Tillgängligheten, slutligen, för personer med olika former av rörelsehinder är också självskriven och säkras generellt av bestämmelser. Det skall vara en given ambition i projektet att inte endast uppfylla dessa utan även gestalta miljön på ett medvetet sätt med tanke på sådana behov. Gatuutformningen, lik den traditionella med mittzon och sidozoner, avgränsade med kantsten, är t ex ett bra hjälpmedel för vägledning för synsvaga. Den lilla nivåskillnad som behövs för att visuellt tydliggöra gränsen får inte vara så hög att den är svår att forcera med t ex rullstol. De 2,5 – 3 cm som möjliggör passage ger genom bl a skuggning och kontrast tillräcklig ledning. De grusade zonerna närmast husen behöver vanligtvis inte användas som gångbana eftersom gångtrafiken

har företrädde på hela gatan, inklusive den asfalterade mittzonen. Det betyder också att utvändiga trappor inte utgör något hinder i gångtrafikens miljö. På de större gatorna, där särskilda gångbanor ingår i gatusektionen, är dessa fria från trappor och andra hinder.

Mått, material och meningsfull utformning

I princip är varje gata och plats inom området unik i sin roll och utformning. Men utformningen bygger på komponenter som återkommer i hela stadsdelen – en stående grammatik av material och utformning. Materialen är inte exklusiva utan har i flera fall en markerad enkelhet. Kvalitet är inte alltid dyrast utan denna är mer en fråga om klok användning. Asfalt, grus och enkla kvadratiska betongplattor av standardutförande ger en god bas, som kan förädlas med väl avvägda inslag av gatsten och kantsten av natursten. Den breda kantstenen av granit har speciella kvaliteter i sin tydlighet. Den bidrar också till behaglighet i gatumiljön på flera sätt: den behåller värmen på kvällen, den är trevlig att gå på, den ger med läggning i radie i hörnen en mjuk men ändå stadig inramning av kvarteren. Bårder av storgatsten i grus utgör en mer lågmäld inramning och används i och kring t ex parkeringsplatser. Smågatsten är lämpligt för att belägga större ytor av stor betydelse, t ex hamntorget, och ger dessutom möjlighet att modellera nivåskillnader på ett praktiskt och vackert sätt för att dessa antingen ska synliggöras eller att de

Fasaden norr om hamntorget med den nya bron över ån

ska tas upp utan större åthävor. Kajens brukskaraktär ska bibehållas, vilket gör asfalt till ett naturligt material. Det är viktigt att stadsdelen inte bara är *ordnad* utan även rymmer plats för det *oordnade*, t ex just det rustikare praktiska livet på kajen. En god övergripande ordning skapar i själva verket större frihet inom helheten.

Stadsrummets grönska

Grönska är inte bara gräs och löv i största allmänhet. Grönska är inte heller ett inslag som bara är "natur". Rätt slag av grönska tillhör den urbana kulturen. En medveten gestaltning av planterade ytor är helt bestämmande för karaktären hos stadsrummet, såväl vad gäller placering som artval. Olika trädarter har helt olika egenskaper som bidrag till stadsrummets karaktär – olika ljushet, täthet, färg och lämplighet med tanke på växtbetingelser etc.

Varje stadsrum i Lomma Hamn är gestaltat också i detta avseende och har sin unika uppsättning växter inom ramen t ex för en normal uppsättning stadsträd. I vissa lägen, t ex vid de radiella gatorna mot den runda parken, är artvalet med en trädart för varje gata en del av ett tema. En sortimentsträdgård för rosor har diskuterats som tema för någon av de gröna platserna, vilket kan utvecklas vidare.

I den utsträckning artvalet är utvecklat till förslag redovisas det i de olika stadsrumsbeskrivningarna.

Stadsrummets möblering

De olika stadsrummen formas inte bara av golv, väggar och grönska utan i hög grad också av den utrustning som placeras där. Bänkar, lekutrustning, papperskorgar etc har med sin utformning stor betydelse för rummets kvalitet.

Här anges t v inga specifika utformningar – denna del kan fördjupas senare. Viktigare är egenskaperna hos utformningen. Den får t ex inte vara för tidsbunden – dagsfärsch design kan vara inspirerande som ny men nattstånden efter kort tid. Den tekniska

utformningen får inte heller vara för skör så att slitage och skador förstärker intrycket. Den får å andra sidan inte heller vara för robust och lantlig – tryckimpregnerat trä som dominerande yta är t ex uteslutet. Den urbana karaktären förutsätter måttliga dimensioner hos gods och detaljer, vilket ställer krav på stabila material. Målet bör vara den generella ytbehandlingen av stål och trä, partier av ädelträ kan vara oljade eller, där den marina anknytningen ska markeras, klarlackade. Enkelt men ändå raffinerat bör vara utgångspunkt för helhetsgestaltningen av dessa inslag. En gemensam formgrammatik för alla komponenter och hela området är underförstådd.

De kommunaltekniska inslagen i miljön försummas ofta och blir hinder i en god utformning. Nätstationer, kopplingsskåp etc måste ges både en genomtänkt placering och särskild omsorg om utformningen.

Skyltar

Två slag av skyltar präglar stadsmiljön – gatunamnsskyltar och skyltar på husen som annonserar verksamheterna.

Småstadsstrukturen i stadsdelen med sitt tydliga gatunät gör det självklart att adresssystemet är baserat på gatunamn, d v s att varje plats och gata får sitt karaktäristiska namn och att de nuvarande gatunamn som finns bibehålls. Det innebär i sin tur att varje gathörn är försett med enhetliga gatunamnsskyltar och att adresssystemet är knutet till husnumren vid gatan – också naturligt eftersom alla entréer är orienterade mot gator/platser.

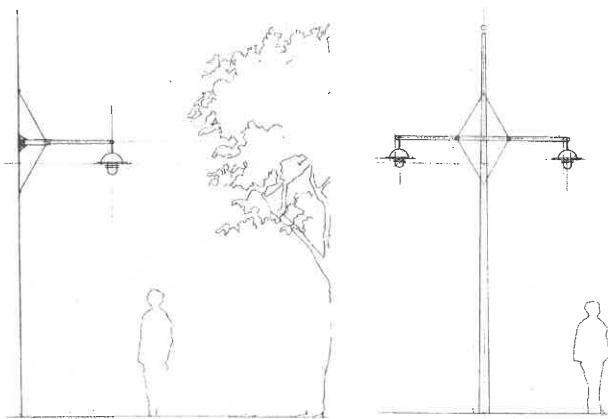
Skyltar som annonserar verksamheter måste begränsas till omfång och röstläge för att inte ta över upplevelsen av stadsmiljön. Rätt utformade är de trevliga signaler om liv i stadsdelen. Som grundregel gäller att de inte sträcker sig över andra våningens bröstning, d v s är nära knutna till den verksamhet i bottenvåningen de annonserar. Endast i yttersta undantagsfall finns skyltar på takkrön. Såväl

fristående bokstäver direkt på fasaden som uthängande flaggskyltar av plåt är möjliga; belysning av dessa arrangeras i så fall med spotlights. Lysande skyltar får bara utföras som neonskyltar eller ljuslådor med fristående tecken. Samlande ljuslådor med lysande bakgrund får inte förekomma.

Gatubelysning

I de smala gatorna är det naturligt med vägghängda armaturer med låg placering. Det ger också en belysning av fasaden, som i sin tur genom reflexer på ett behagligt sätt bidrar till allmänbelysningen. På motsvarande sätt ger belysningen vid entréportar viktiga bidrag till allmänbelysningen.

På de bredare gatorna förekommer stolpbelysning. med armaturer hängande från armar lika de vägghängda. Det är viktigt att stolp- och armaturhöjden, liksom ljusspridningen, anpassas till situationen så att rumsligheten i gatumiljön

understryks. En placering i trädraden, där det finns en sådan, skapar ordning i gatumiljön. Diffust, för högt placerad och bredstrålande allmänljus är inte önskvärt, särskilt inte i de stora stadsrummen. Inom ramen för en god allmänbelysning, som bidrar till trygghet och stadsrumsupplevelse bör nedåtriktade och distinkta ljuskäglor eftersträvas. Ett särskilt program för gatubelysning bör utarbetas.

Vatten i stadsmiljön

Hela stadsdelen Lomma Hamn präglas av närheten till vatten. Men vatten har berättigande i stadsmiljön i olika egenskaper, inte endast som stora vattenrum eller öppen horisont mot havet. Även den intima miljön mår väl av inslag av vatten.

Den nyanlagda kanalen är ett bidrag i en skala mellan ån och den småskaliga stadsmiljön. Den intima karaktären bör understrykas i utformningen, d v s möjligheten att komma nära vattnet. Här utförs sidorna som stenlagda slänter och inte som vertikala kajer. Träbryggor utefter slänten klär delvis in den men gör det framförallt möjligt att komma i direkt kontakt med vattenytan. Typutförandet redovisas i nästa avsnitt, litt G7.

Ännu småskaligare vattenytor skapas genom bl a dagvattenhanteringen. Dagvattnet förs i ledning till de ytor där det exponeras och fördröjs tills det når recipienten – i sista hand ån.

De ytor som kan få en prägel av mindre vattenytor är dels det parkstråk i västra delen som går vinkelrätt mot ån (litt G5), dels parken söder om Villa Solsken i Brohusområdet (litt P5). I G5 kan vattnet, möjligen höjt genom pumpning, få bli ett gestaltat vattenstråk i hela stråkets längd innan det når ån. I P5 söder om Villa Solsken finns bl a genom naturliga nivåskillnader och med ett gammalt dike som stomme förutsättningar att skapa en vattenspegel, där växtmaterialet bidrar till dagvattnets rening innan det förs till ån.

Murar, broar och kajer

Murar i anslutning till bebyggelsen har berörts i tidigare avsnitt. Här gäller det murar för att t ex ta upp nivåskillnader i den offentliga miljön, liksom murar som inramar platser etc. Natursten bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. I båda fallen, vad avser stödmurar åtminstone som beklädnad. Natursten som material på sådana ställen där den berörs av mänskliga händer har stora kvaliteter. Den ger på ett annat sätt än t ex betong frihet i valet av ytbehandling. Magasinerad solvärme kan förmedlas till handen på ett annat sätt från sten än från betong.

Broarna i stadsdelen kommer att vara framträdande karaktärsdrag. De har speciella stadsbildsmässiga förutsättningar genom att vara mycket exponerade från platser, där man kommer ovanligt nära dem, t ex kajerna.

De har också speciella tekniska förutsättningar genom att anslutande mark inte ligger särskilt högt samtidigt som det finns krav på större segelfri höjd än i dag – i ån 3m för att möjliggöra transport till fritidsbåtarnas uppläggningsplats.

Dessa begränsningar påverkar mest bron i söder, som också är den symboliskt viktigaste av broarna. Det är den som är mest i blickfånget, den är den södra tillfarten till stadsdelen, den är också den bro som tydligast knyter ihop Lommas centrala delar på ömse sidor om ån.

De skisser till broar, som redovisas i bilddelen, tar fasta på detta och återger idéer om huvudkaraktär och möjlig konstruktion för att svara mot denna karaktär. Bron som bokstavlig länk är ett genomgående motiv hos de fem broar som redovisas.

Broarna är redan i sig konstnärligt gestaltade men också tänkbara platser för konstnärlig utsmyckning. Andra platser för konst i stadsdelen är de offentliga platserna, som alla genom olika storlek och karaktär ställer skiftande förutsättningar för rumslig konst till förfogande.

För att kunna utnyttja närheten till vattnet anläggs långsgående bryggor av trä utefter delar av kajerna. De monteras på en lägre höjd än kajen så att man som gående får närmare kontakt med vattnet. Utformningen redovisas i några av typsektionerna vid Kajgatan. Bryggorna ska också kunna nås av rörelsehindrade.

På flera platser kan dessa bryggor kompletteras med tvärgående pontonbryggor upp till 12 m från kajkanten. På så sätt ökas båtplatskapaciteten i hamnen, vilket kan bidra med ytterligare folkliv i stadsdelen.

De olika stadsrummen

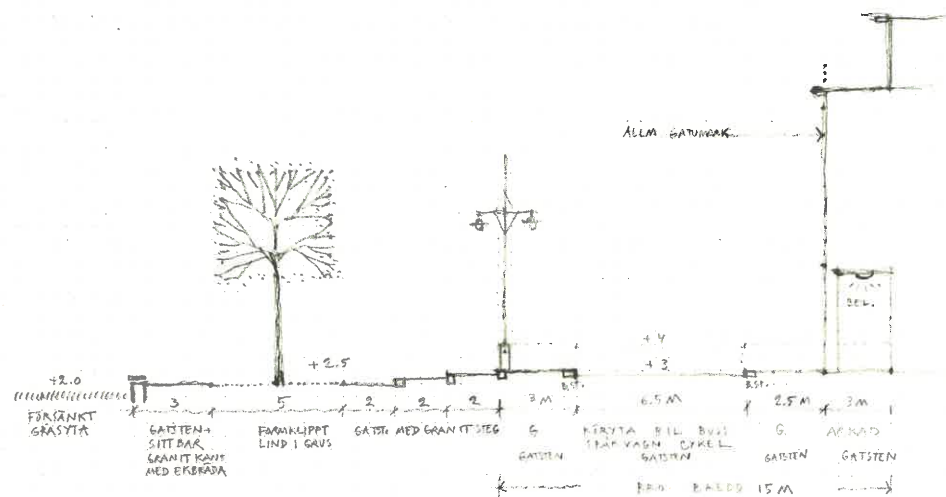
Kajen vid Varvstorget/ Hamn- torget, litt G1

Det nya hamntorget är centralt i alla avseenden i den nya miljön. Det binder samman den nya stadsdelen med centrum och den övriga tätorten. Det är en knutpunkt i kommunikationerna i Lomma. Det är en viktig symbol för inte bara den nya stadsdelen i hamnen utan också för förnyelsen av centrum och har alla förutsättningar att bli tätortens samlade plats. Inte minst är det platsen för de mest värdefulla vyerna över hamnen med biblioteket som blickfång.

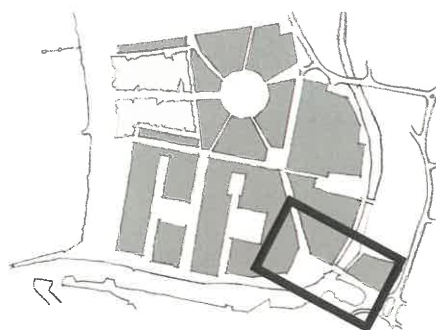
De övriga omgivande nya byggnaderna är i hög grad integrerade med den offentliga miljön med sina arkader. De rymmer gångtrafik och kan ge väderskydd för väntande vid hållplatsen.

Torget som helhet är ett stort stadsrum som svarar mot dess ställning i tätorten. Det delas därför in i flera mindre stadsrum med olika karaktärer. Den östligaste delen vid sidan om den gröna cirkulationsplatsen är ett öppet torg med ett samlade fokus i form av en fontän och plats för en paviljong eller orangeri. Väster därom vidtar ett försänkt gräsrum, omgivet av stödmurar i sitthöjd och med utblickar över vattnet över en trappa i natursten mot det vidgade årummet. Hela denna del ramas in av formklippta lindar. Den södra delen, vid sidan om biblioteket, rymmer en vackert anlagd och torgmässig parkering med 30 platser. Med den ställning bland alla de nya stadsrummen som hamntorget har är det motiverat med speciella material. Till skillnad från de generella körytorna av asfalt är dessa på torget belagda med smågatsten i likhet med de ytor som används av gående - här kompletterade med släta längsgående hållar som underlättar för barnvagnar, rullstolar etc. Den tydliga markeringen av köryrtornas gräns med bred kantsten finns även här.

Motivet till smågatsten över en större yta är inte bara kraven på status utan också att smågatsten kan kläda en större yta utan att upplevas som ensartad, dessutom med förmåga att på ett behagligt och modellerande sätt ta upp nivåskillnader

⑥ SEKTION GENOM BRO RAMP VID HAMN- OCH VARVSTORGET 1:100 27.3.2002 REV 2.1.8003 BNFARK / *[signature]*

Kajen vid hamntorget, litt G1

Stenbeläggningen är också tålig för den robustare användning som torget också skall kunna ha. Varvs- och hamnverksamheten ska kunna utnyttja torget så att det också är en levande vardagsmiljö. Förutsättningen är att hela torget ändå är allmänt tillgängligt. Stängsel eller mer permanenta anläggningar som hindrar detta är alltså inte tillåtna och förekommer bara på den del av kajen som är kvartersmark för varvsändamål.

Stödmurar kläs med natursten och utnyttjas för soliga sittplatser. Kajen kompletteras med träbryggor nära vattnet

Den nya bron svarar i sin utformning också mot ställningen som avgörande kommunikation i tätorten och mot platsens betydelse. Den beskrivs närmare i avsnittet om broar.

På den stora platsen behövs mer belysning i rummet än den fasadmonterade som är regel i resten av stadsdelen. Utöver belysning i arkaden bygger allmänbelysningen på stolpbelysning, som arrangeras i en krans runt torget som understryker dess form.

Hållplats på bron eller på östra delen, dvs Hamntorget. Den sektion som visas här gäller vid torget öster om ån. Den visar partiet där en försänkt gräsyta utgör mötet med vattenrummet och omges av stödmurar i sitt höjd.

Material:

Körytor: smågatsten

Gångbanor, torgytor: smågatsten + släta hällar

Kantsten: borgmästarsten

Plantering: stadsträd enl senare spec

Grästorg, försänkt ca 50 cm under gatans nivå

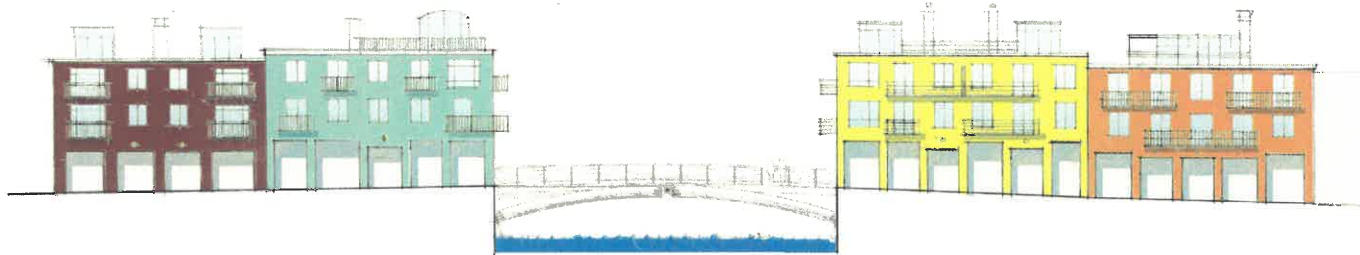
Stödmur: västra delen av torget: natursten, sittbänk
östra delen: stödmur i natursten i sitt höjd
som inramning av försänkt gräsyta

Kaj mot vattnet: kompl med träbryggor

Träd, prel: östra delen av hamntorget: lind

västra delen: hästkastanj alt platan

Belysning: stolpbelysning, samordnad med trädrader
mm

Arkadhusens fasad mot söder

Kajgatan, litt G2 – G3

Det mest framträdande stråket i den nya stadsdelen och sannolikt den del som först förverkligas är miljön vid Kajgatan. Med sin kontakt med vattnet och tätorten och såsom redan idag aktivt stråk är det den gata som också sannolikt kommer att samla den övervägande delen av verksamheterna i stadsdelen, framförallt de utåtriktade. Detta bör bejakas och bekräftas i utformningen av miljön. Det kommer självfallet också till uttryck i husen som vetter mot kajen med öppna bottenvåningar med många aktiviteter. Här finns också några av de speciella byggnader som skapas för denna plats – ”palatsen”. De utgör delar av en varierad bebyggelse som samlas i en tydlig front mot vattnet.

En viktig del av verksamheten vid Kajgatan är den nuvarande med anknytning till hamnen. Fisket och fiskförsäljningen, varvsverksamheten, överhuvudtaget den marina karaktären bör ges förutsättningar att utvecklas. Därför ska Kajgatan inte vara i första hand en finyta utan ha brukskaraktär med självskriven möjlighet att tillfälligt klä sig i festdräkt. Asfalt (med början vid hamntorget hörn) är därför naturligt material närmast kajkanten med möjlighet att lägga upp och hantera material. Här finns också öppenhet för gamla och nya hoddor för sådana verksamheter. Kajplanet växer ihop med körbanan utan gränsmarkering mot vattnet. Där emot finns den genomgående markeringen av borgmästarsten mot gångbanan. Både kajen+ körbanan och gångbanan varierar i bredd efter tillgängligt utrymme. Där ytterligare utrymme finns anordnas låga terrasser för t ex servering med också fasta arrangemang i form av sittbara murar. Smågatstenen från hamntorget följer med på gångbanorna, kompletterade med släta hållar.

Vid den yttre delen av kajen arrangeras träbryggor med möjlighet att komma närmare vattnet. De har också betydelse genom att mildra ev grövre kajkonstruktioner. Sten- och järnpollare, moringar etc bibehålls i så stor utsträckning som möjligt. På några ställen kan den långsgående bryggan kompletteras med pontonbryggor upp till 12 m tvärs kajen för att öka antalet båtplatser och därmed livet i hamnen.

Material:

Körytor + kajtor: asfalt

Gångbana, terrasser: smågatsten + släta hållar

Kantsten: borgmästarsten

Kaj: kompl med träbryggor i västra delen

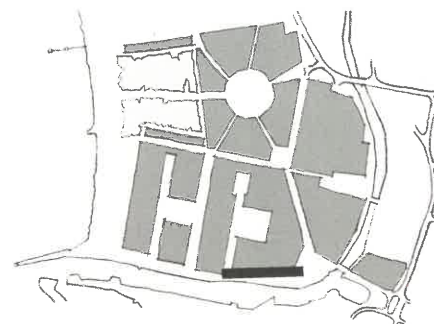
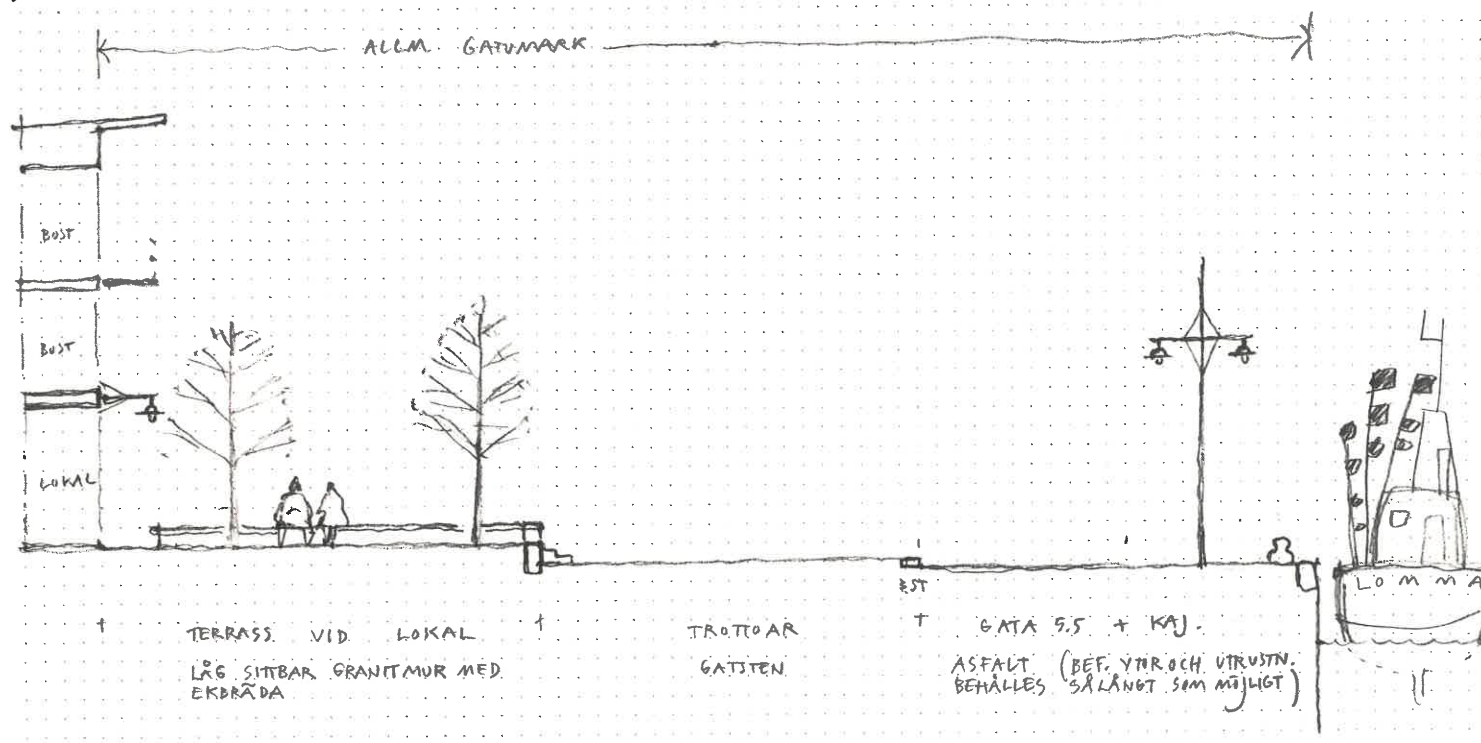
Belysning: stolpbelysning enl typritning

övrigt: sittmurar av granit + ekbrädor

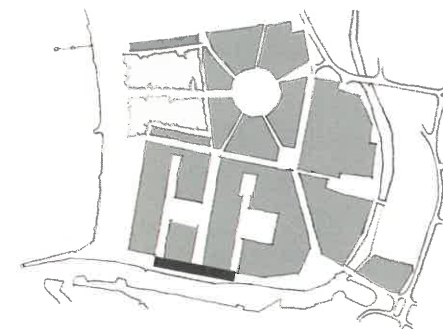
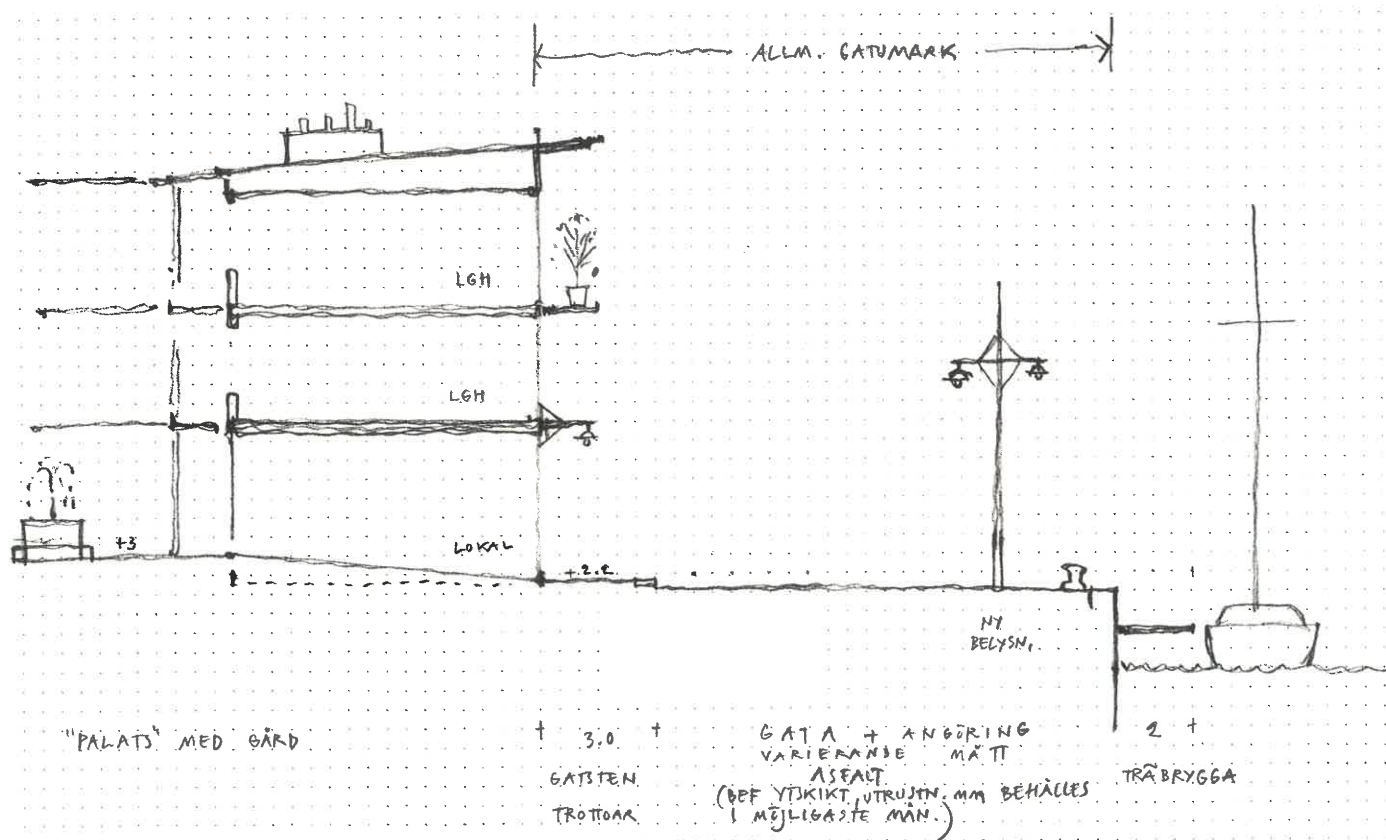

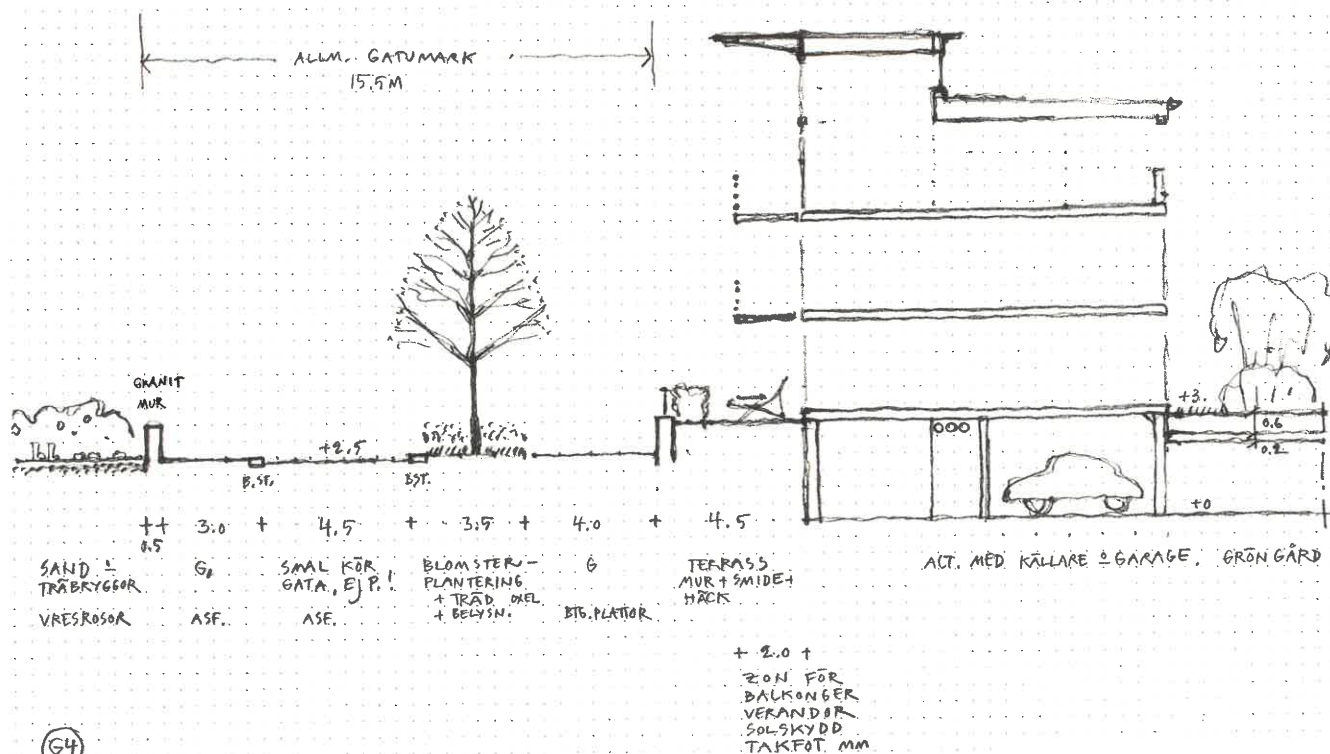
Gavelhus mot kajen med lokaler i mellanbyggnaderna "Palats"

Kajgatan, litt G2 – G3 forts.

Kajgatan, litt G2 – G3 forts.

G4

TULLHUSGATAN LOMMA HAMN 1:100

Strandpromenaden, litt G4

Strandpromenaden vid västra sidan av stadsdelen har sin speciella ställning i gatunätet som redan idag aktivt stråk med sin anknäpning till stranden. När strandstråket utefter hela kommunen byggs ut kommer gatan att vara en del av detta. Här får Lomma sitt rivierastråk med en granitmur som grän-sar av mot sanden, självskriven solplats och träff-punkt de första vårdagarna. Som strandpromenad är den också attraktiv för skateåkning och belägs därför med asfalt.

Gatan är speciell även genom att bostäderna, vän-da mot kvällssolen och utsikten mot havet, också bör säkras så mycket ostördhet som möjligt, trots folkvimlet här. Därför förses den med en planter-ingszon med en oxelrad som skydd och en stilsam-mare gångbana innanför. Som undantag från huvud-regeln får dessa hus en terrasserad förgård med något skyddad uteplats och balkongerna i detta läge tillåts också springa fram längre utanför fasaden än andra.

Gatan förutsätts körbar för framkomlighet till husen men görs extra smal för att inte uppmuntra till allmän trafik – framförallt inte parkering.

I muren finns öppningar mot stranden, där gång-vägarna skyddas med gångbrädor (se Stranden)

Material:

Körtytor: asfalt

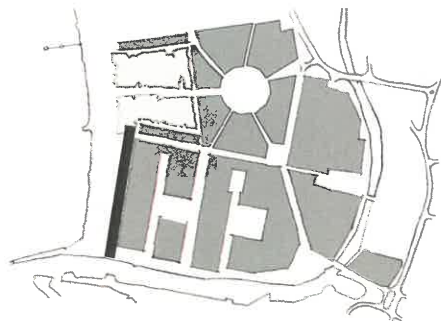
Gångbanor: enkla kvadratiske betongplattor; stråket närmast stranden asfalt

Kantsten: borgmästarsten

Plantering: oxel i gräs/blomsterplantering

Mur i granit

Belysning: stolpbelysning enl typritning

Flerbostadshus som vetter mot Tullhusgatan och stranden

Tullhustorget, litt G4b

Den plats som bildas i hörnet mellan Kajgatan och Tullhusgatan har inte minst genom sitt läge en speciell ställning i stadsdelen. I fogen mellan bebyggelse och strand och nära piren finns både dramatik och behag i orienteringen – det sydvästvända innerhörnet fångar upp solvärmen även under vintern men vintertid vetter platsen ut mot mörkret över vattnet.

Det är också en given plats för attraktioner av allmänt intresse som är knutna till både kaj- och strandliv. På platsen står också en av de få byggnaderna som har historisk förankring.

Möjligheterna till sol och utblickar talar för en öppen utformning till skillnad från de mer inbäddade platserna i det inre av bebyggelsen. Materialen överensstämmer med behandlingen av kajmiljön i övrigt: körytor i asfalt avgränsas med bred kantsten mot platsen i mitten, som beläggs med grus för t ex boulespel men som också ska tåla t ex tillfällig parkering och andra användningar.

Östra sidan av torget med sin solvända sida är en utmärkt plats för uteservering och utformas med detta syfte.

Material:

Körytor: asfalt

Sidoremsor/gångbanor: smågatsten + släta hållar

Torgyta: grus

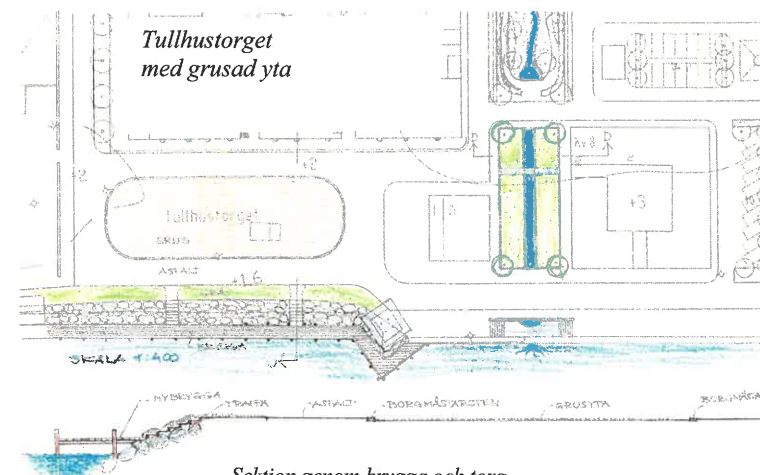
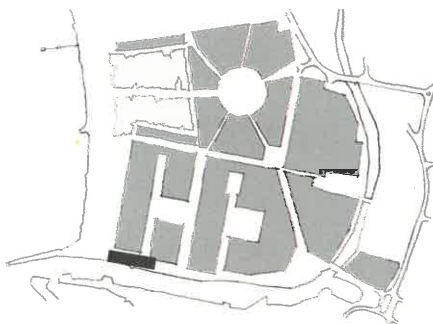
Kantsten: borgmästarsten

Belysning: vägghängd + stolpbelysning enl typritning

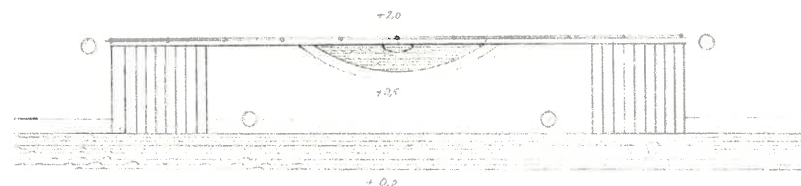
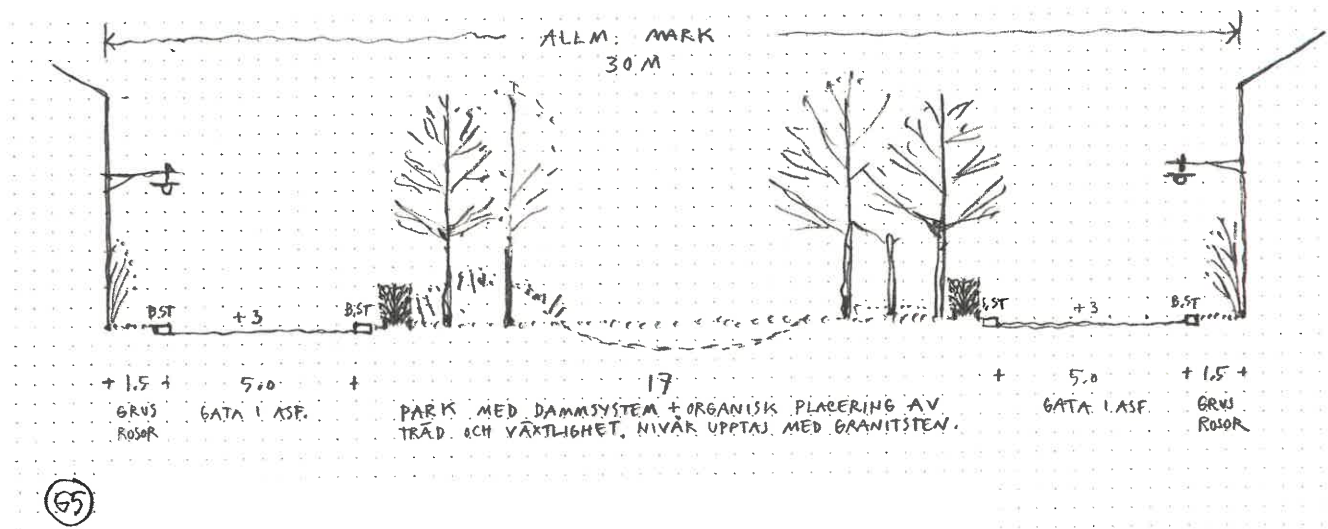
FIG 1

Flerbostadshus vid Tullhustorget

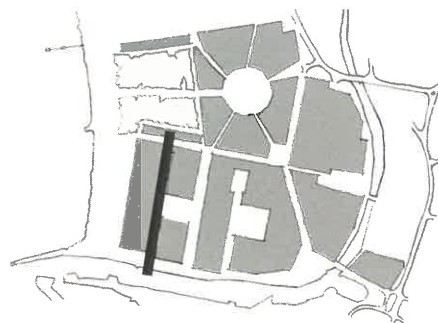

Sektion genom brygga och torg

I parkens möte med kajen kan en trappa anordnas som ger kontakt med vattnet

Midskeppsparken, litt G5

De två långsträckta stadsrum som sträcker sig mellan kvarteren, vinkelrätt mot ån – denna park och kanalen – är viktiga för att förmedla kontakt med kajen och ån från det inre av bebyggelsen. De bildar några av de fasta axlarna i huvudstrukturen. Kvarteren är grupperade kring dem och de bildar lokala samlande park- och vattenrum. G5 har stora tillgångar från början genom att infoga en del av den uppvuxna parken kring kontorsbyggnaden, som är utformad för att vara en inbjudande lekmiljö – den viktigaste i denna del av området.

Om än inte någon kanal kan även detta stadsrum bli ett vattenrum, men av annat slag. Dagvattnet kan samlas upp och via pumpning få en roll i ett levande vattenspel som sträcker sig från norra änden tills vattnet tas emot i ån. Den lutning åt ömse håll parken har genom markhöjningen i mitten kan antingen utnyttjas för vattnets flöde eller spela emot detta. I tvärläng har gräsmattan i mitten en lätt skålning som bidrar till att upplevelsen av rum blir starkare, ytterligare förstärkt av inramningen av klippt bokhäck. Träd i fri gruppering skapar mer ”park” än ”gata”.

Trafikfunktionen hos gatorna är helt underordnad och lokal. De fungerar dubbelriktat var för sig med några inbördes kopplingar.

Den södra delen kan utformas som ett rosarium med en samling av olika rosor.

Parken avslutas i söder med en utformning som ansluter till kajmiljön – hårdjord samlande yta och en trappa i kajen.

Utformningen av parken är föremål för fortsatt utredning i enlighet med dessa tankar. Denna redovisning ska därför ses som i första hand en illustration av möjligheterna.

Kontorsparken, litt P1

Runt det tidigare kontoret i västra delen av f d Industrihamnen är parkmiljön så uppvuxen att den redan i början av utbyggnadstiden fyller en viktig roll som grön miljö. Den utnyttjas som allmän park även om den formellt utgör kvartersmark. Servicefunktioner som kan nyttiggöra denna, t ex förskola, lokaliseras i anslutning till parken och denna blir därmed den viktigaste lekmiljön i denna del av området och ska fungera som allmän lekplats. Så mycket som möjligt av den nuvarande högre växtligheten utnyttjas.

Där dominerar sykomorlön som karaktärsträd men även al och ask förekommer. I kvarteret söder därom finns en bok och två ståtliga oxlar som förutsätts bevarade och som med sina kronvolymer samspelar med parkens träd.

Komplettering av växtligheten sker med arter enl senare spec, liksom markutrustning och detaljer beroende på behov som klargjorts vid projekteringen. Även om anläggningar görs för specifika ändamål – lek etc för förskolan – är det viktigt att karaktären av allmän park bibehålls.

Marken gestaltas i samspel med den angränsande långa nord-sydliga parken. Denna utformning är föremål för fortsatt utredning – illustrationen ska ses som exempel.

Material:

Körtytor: asfalt

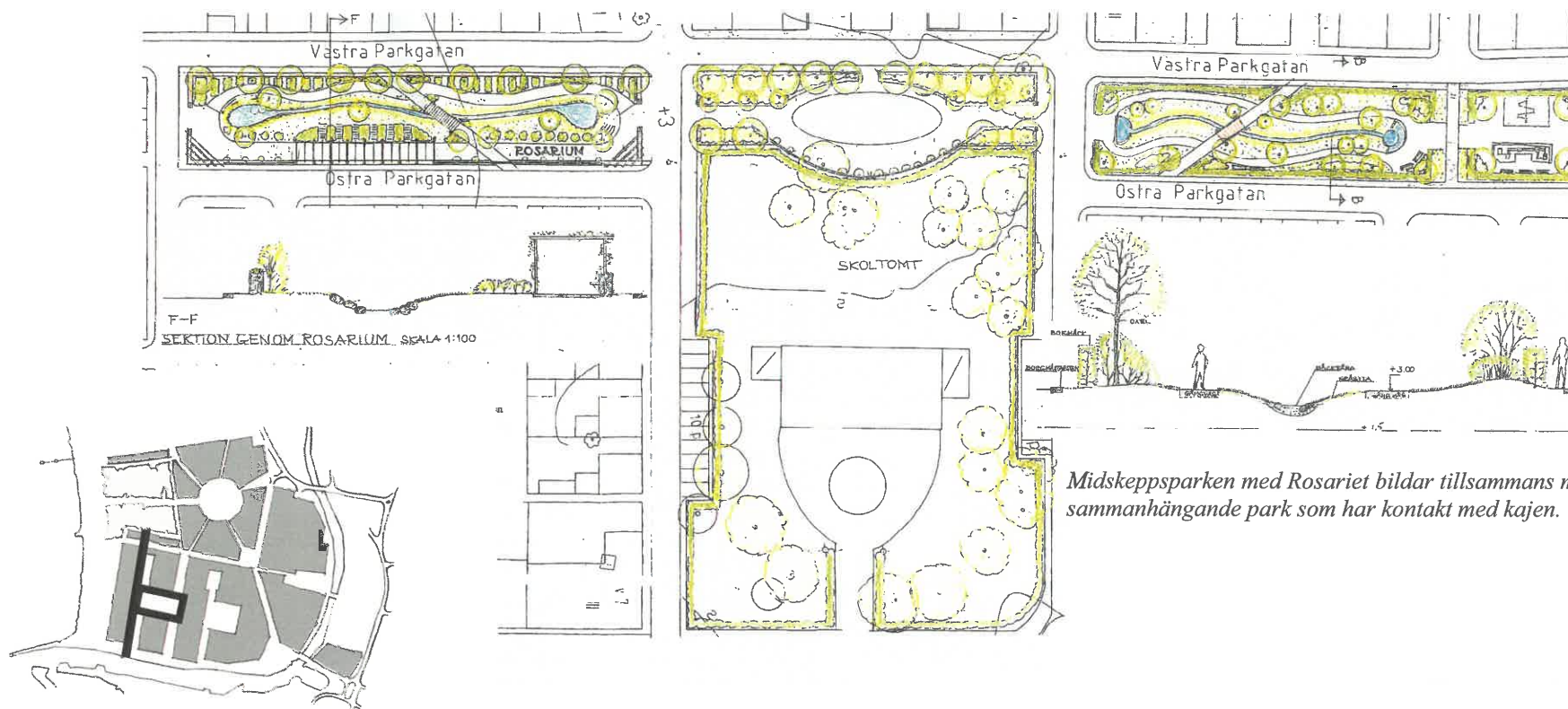
Sidoremsor/gångbanor: grus

Kantsten: borgmästarsten

Plantering: träd i gräs (trädslag spec senare), in-

ramning av klippt bokhäck

Plats vid kajen: se bl a bild

Midskeppsparken med Rosariet bildar tillsammans med Kontorsparken en sammanhängande park som har kontakt med kajen.

Esplanaden, litt G6

Esplanaden är en av de ursprungliga gatorna (tidigare Kontorsgatan), som får en ny funktion och utformning i den nya stadsdelen. Formellt övergår mittleden av gatumarken till kvartersmark/specialområde för parkering men kommer även i den nya ställningen att upplevas som en del av den offentliga miljön. Användningen är dock enskild parkering.

Det är viktigt att parkeringen inte uppfattas som en utsträckt parkeringsplats utan som en grön mittremsa som kan hysa bilar. Förutsättningen är att den delas av på längden i enheter som inte är längre än ett kvarter, helst kortare, att parkeringen ramar in av klippt bokhäck, att trädplanteringen får råda, d v s att träden planteras och vårdas så att de får rejäl kronvolym, samt att marken anläggs och sköts på ett sätt som bidrar till gaturummets behaglighet. Grusytor med inramning av bårder av storgatsten är en utformning som säkrar detta. Parkeringen avvattnas mot bakkanten och en rännal, byggd av samma stensort.

Gatan tjänstgör som matning till det mest lokala gatunätet. Den har därför separerade gångbanor vid sidan om de smala körbanorna. Genom tillfälligt dubbelutnyttjande av bakre delen av parkeringen kan måtten hos körbanan begränsas till 4 m och ändå medge dubbelriktad trafik i låg hastighet. I övrigt anordnas och utformas gatan enligt typutformningen med körbanor i asfalt, kantsten av borgmästarsten och sidoremsor närmast husen i grus, avgränsade mot gångbanorna med en rad storgatsten.

Befintliga träd vid västra sidan, övervägande sykomorlön, förutsätts bevarade.

Material:

Körtyor: asfalt

Parkeringsytor (kvartersmark): grus med bårder av storgatsten

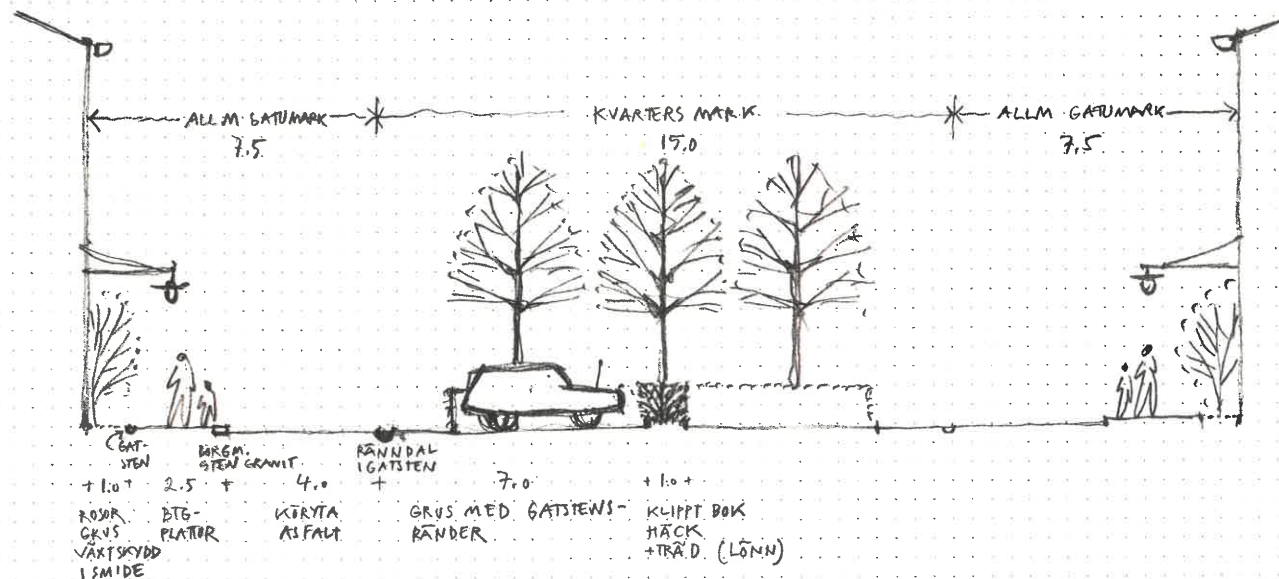
Rännal: tre rader (delvis snedställd) storgatsten

Kantsten: borgmästarsten

Gångbanor: enkla kvadratiske betongplattor

Sidoremsor: grus, avgränsat mot gångbana med kant av storgatsten

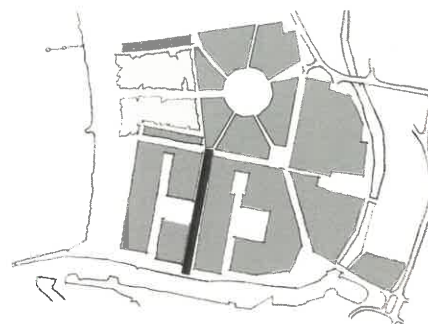
Plantering(kvartersmark): klippt bokhäck, (sykomor)lön; bef träd bevaras

G6

Esplanadens utformning visar också hur de kortare parkeringstorgen utformas – motsvarande typsektion gäller. Det är viktigt att dessa får en karaktär av små platser i bebyggelsen för att inte framträda som "parkeringsrutor". Därför är parkeringsraderna kortare och ramar in någonting samlande – en paviljong, en brunn eller en sittplats.

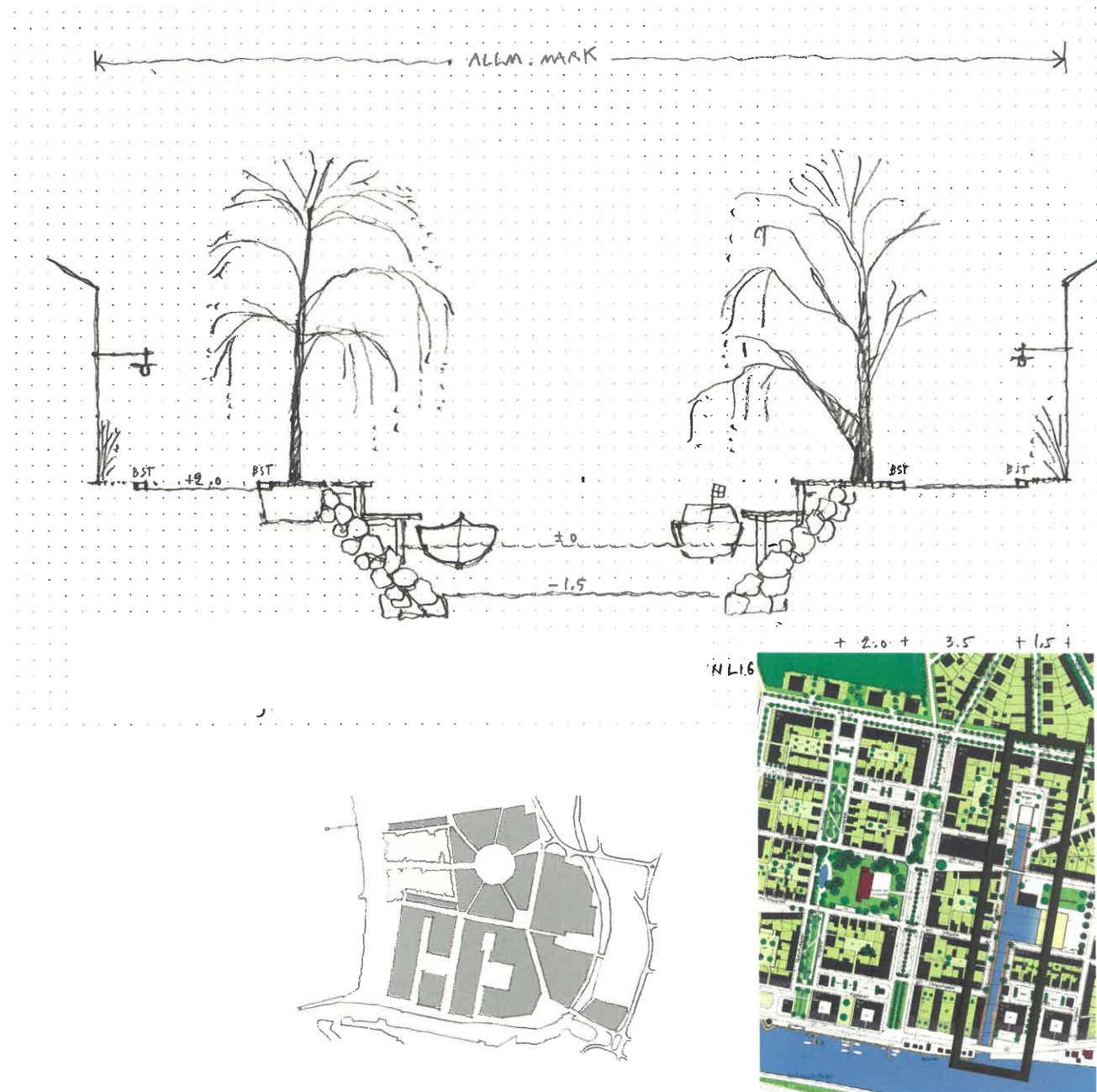

Kanalen, litt G7

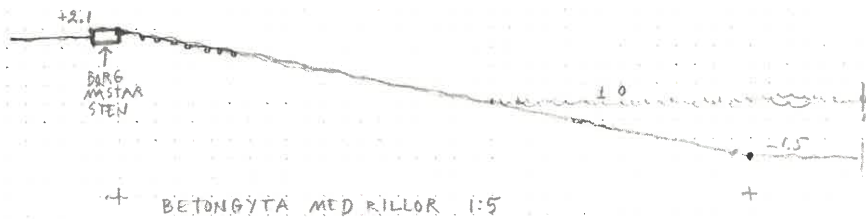
Den nyskapade kanalen är i likhet med parken G5 ett stråk med uppgiften att föra in kvaliteter i det inre av bebyggelsen av samma slag som präglar kajmiljön. Den nya vattenytan är också ett viktigt bidrag till att den marina karaktären, om än i liten skala, får medverka här. En förutsättning från kostnadssynpunkt är begränsat djup och slänter i stället för kajer. Slänterna kompletteras med träbryggor som ger nära kontakt med vattnet och planteras på krönen med pil, som hänger över vattnet.

Kanalen är tänkt att kunna användas för tilläggning med småbåtar – roddbåtar och små motorbåtar, jollar etc. Norra änden av kanalen och en tvärande bassäng avslutas som låglutande ramper – den norra i betong, den östra som sandstrand. Det ger både möjlighet till lek och att dra upp jollar. Det är bl a därför viktigt att vattenkvaliteten hålls så bra som möjligt med arrangemang som leder in det strömmande åvattnet och skapar cirkulation. De anslutande platserna anläggs med grus och gräs med kantsten som gräns samt trädplanteras. Den östra platsen avgränsas i öster av den befintliga trädraden (sykomorlön) vid Fasadgatan.

Trafikfunktionen är helt lokal och gäller bara tillfart till enstaka angränsande hus. Körytorna begränsas till minsta möjliga bredd, som förutsätter att möten kan undvikas på de korta sträckorna mellan tvärgatorna. Gatuutformning i övrigt enligt typutformningen.

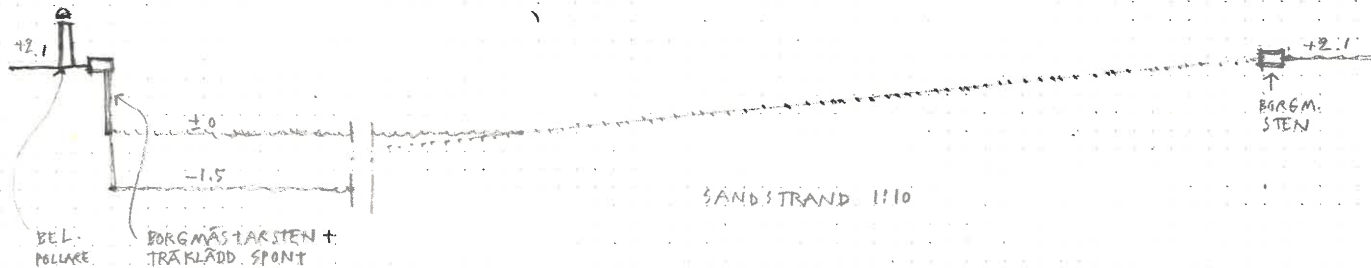

Kanalen, litt G7 forts.

BASSÄNGEN VID KANALEN

D:0 ÖSTRA SIDAN

Bebyggelse kring den nygjorda kanalen
(tidig skiss)

Material:

Körtyr: asfalt

Sidoremsor: grus

Kantsten: borgmästarsten mot grus-
yta och mot planteringsyta

Norra slänten: svag slänt, betong

Angränsande platser: grus, gräs,
borgmästarsten, trädplantering (spec
senare), bef träd mot Fasadgatan
bevaras

Plantering, gator: pil

Kanalslänter, generellt: naturstens-
klädnad, brygga, trappor i ek

Östra slänten: svag slänt, sand, trä-
klädd stödmur vid sidan

Hamnallén, litt G8 – G9

Hamnallén från den nya bron i söder till Södra Västkustvägen är stadsdelens nord-sydliga ryggrad.

Den utgör huvudkommunikation för alla trafikslag, inklusive kollektivtrafiken. Såsom överordnat stadsrum är den också viktig för orienteringen i stadsdelen.

Den är uppbyggd som en traditionell stadsmässigt rak allégata i två partier. Dess riktningsändring markeras av en plats (litt P3) med hållplats och av korsningen med Sjögatan.

Gatusektionens bredd bestäms av trafikfunktionen. Kollektivtrafikstråket, med spårområde som också utnyttjas av biltrafik och med besöksparkering vid sidorna samt gc-vägar på bägge sidor är dimensionerande. Till detta kommer planterings- och grusytor. För att ge en intimare upplevelse av det breda gaturummet – 30 m – är detta dubbelsidigt trädplanterat. Busstrafik i stället för spårtrafik kräver lika stor trafikeringsbredd men har mindre krav i sidoremsorna för luftledningsstolpar etc (se alternativ sektion).

Lind har tradition som boulevardträd och ger, särskilt formklippt, en tydligt stadsmässig och rumsskapande karaktär. Relativt litet trädavstånd – 6 m – stärker denna karaktär.

Hållplatserna utformas i överensstämmelse med och integrerade i gatans stadsmässiga helhet.

Gatan kommer också att, vid sidan om Kajgatan, få en funktion som ett av de viktigaste promenadstråken i stadsdelen med sin tydliga attraktionspunkt i mynningen mot hamntorget.

Material:

Körtyr: asfalt

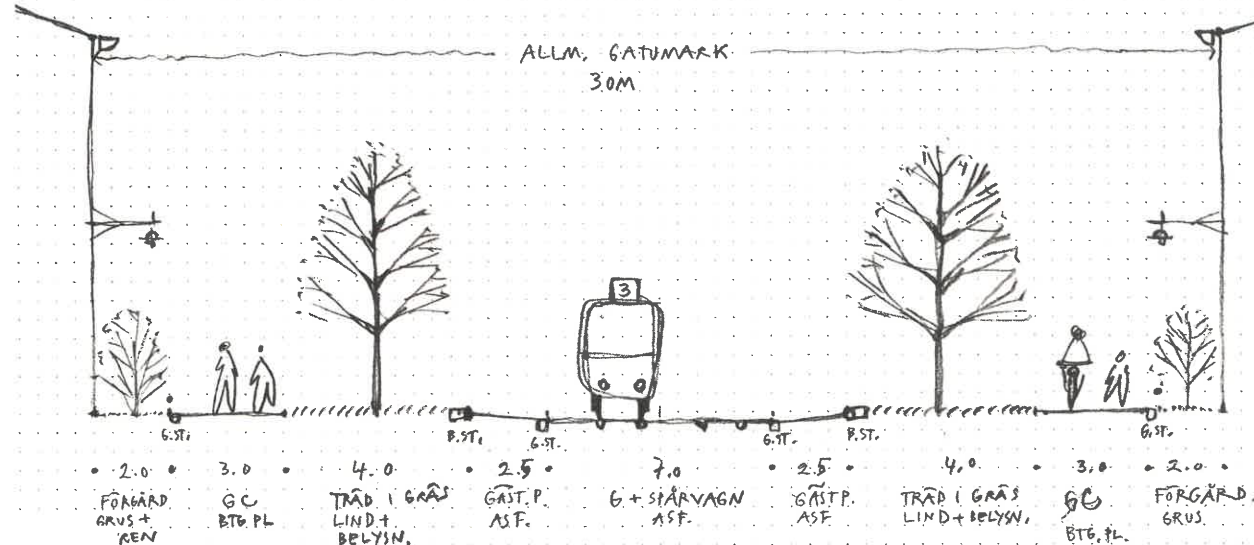
GC-väg: enkla kvadratiska betongplattor

Parkeringsremsa: asfalt, bård av storgatsten mot köryta

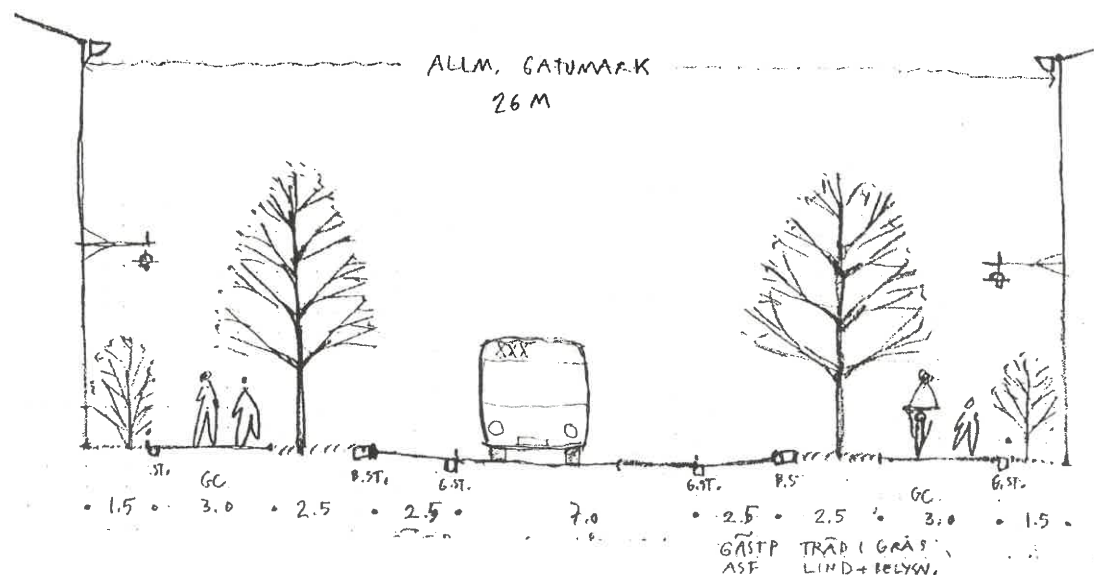
Kantsten: borgmästarsten

Plantering: lind i gräs

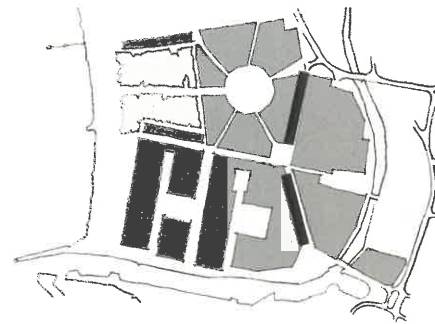
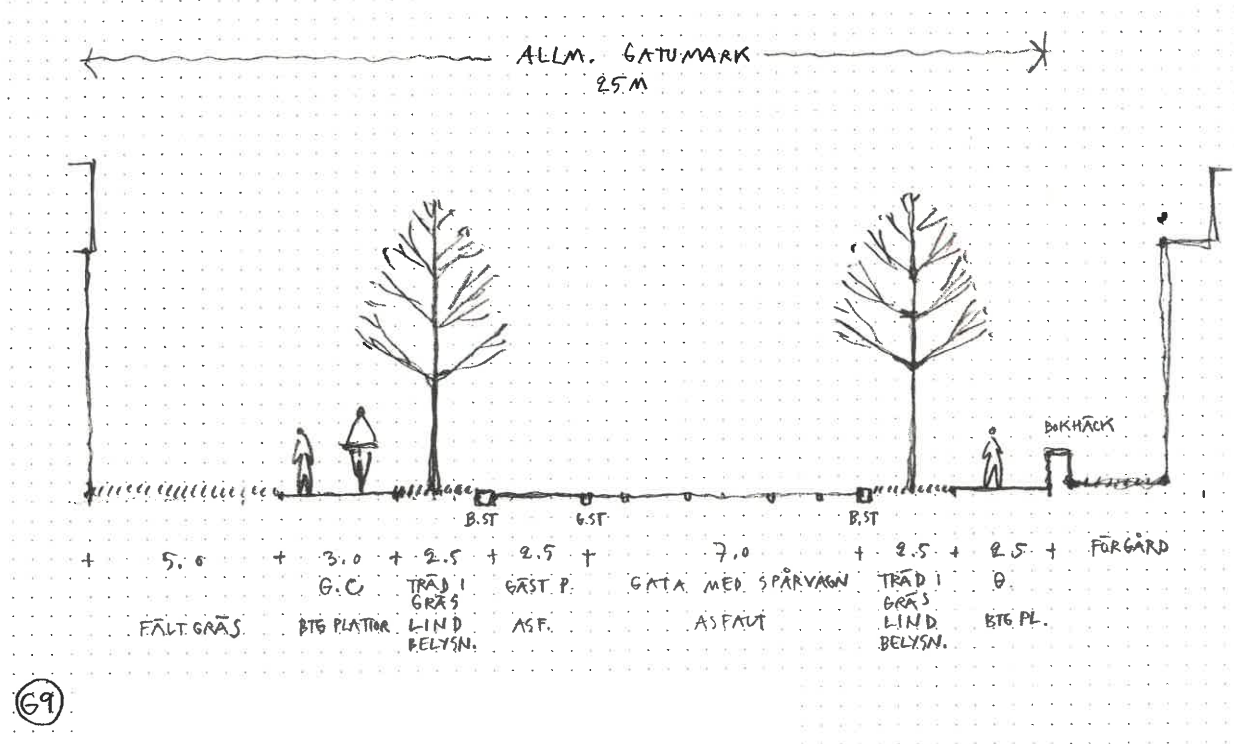
Sidoremsor: södra delen: grus, bård av storgatsten mot GC
norra delen: västra sidan gräs, östra sidan stöter mot bokhäck på kvartermärk

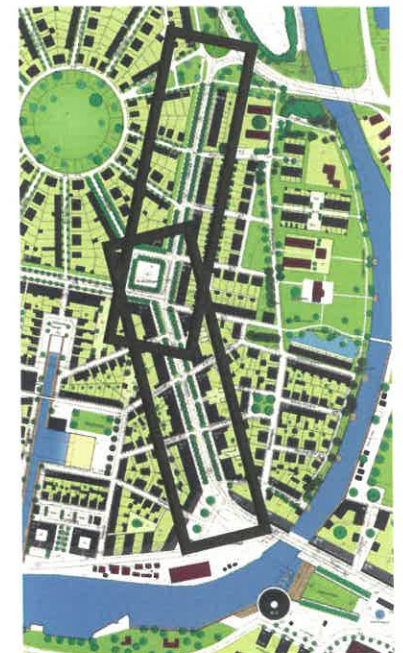
Sektion dimensionerad för spårtrafik

Alternativ utformning med smalare sektion för busstrafik

Korsningen med Södra Västgustvägen
med särskild passage för kollektivtrafi-
ken, expressfil för utfart österut, gc-väg
och anlagda grönytor mellan stråken

Sjögatan, litt G10

Som en av de ursprungliga gatorna i stadsdelen bibehålls den tidigare Eternitgatan som en av stommarna i strukturen. Den utgör gräns för den tidigare Industrihamnen mot Habo-området. Den utgör i den nya bebyggelsen också en gräns mellan olika bebyggelsekaraktärer men i besläktade skalor.

Sjögatan har en överordnad trafikuppgift som matning från Hamnallén till det lokala gatunätet men ändå i så intim skala att bostadsentréer till flerbostadshus vetter mot den. Den fungerar också som plats för separerat huvudstråk för gång- och cykeltrafik till stranden med kontakt i öster med tätortens överordnade gc-nät via den nya gc-bron över ån vid Fladängen.

Trädgårdsstaden norr om Sjögatan ramas in av ett grässtråk, som också bidrar till att hävda de mer privata reviren här.

Material:

Körtytor: asfalt

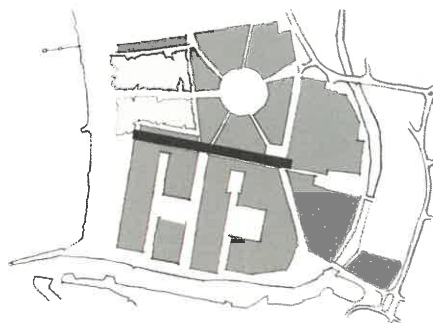
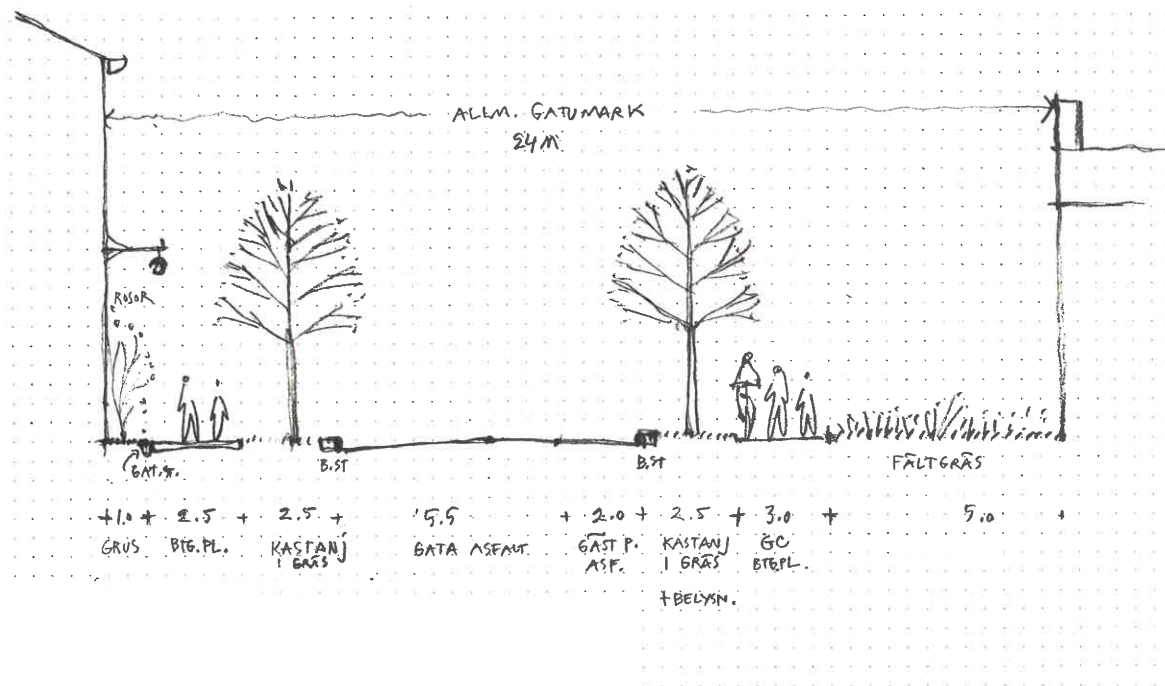
GC-banor: enkla, kvadratiska betongplattor

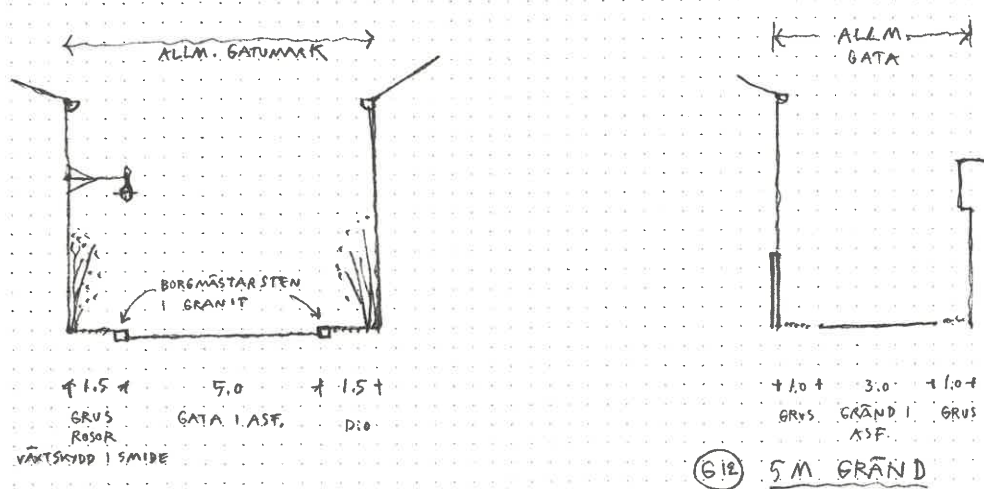
Kantsten: borgmästarsten

Sidoremsor, söder om gatan: grus

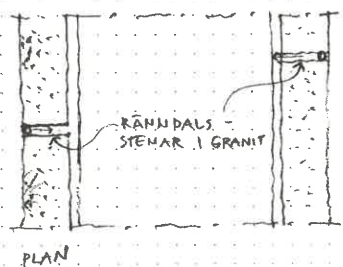
norr om gatan: gräs

Plantering: allé, kastanj, i gräs

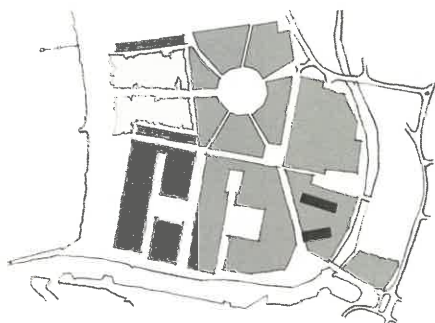

G12 markerade, G11 generellt förekommande i hela södra delen och mellan Brohusvägen och huvudgatan

G11 8-METERS GATAN

Små typgator, litt G11-12

De små typgatorna enligt denna beskrivning är den genomgående gatuutformningen närmast bostäderna. De medger framkörning till bostädernas garage men har så små mått att de inte inbjuder till annan trafik även om de formellt är öppna för detta. De omfattar endast de grundläggande komponenterna i gatubyggnaden – körbana, kantsten och sidoremsor i grus. Även med de små måtten är det viktigt att de har karaktären av "gata" – kantstenarnas markering av de tre zonerna bidrar till att hela gaturummet inte känns brett.

Två smala stråk i åkvarteren har ännu mindre mått. Det är två gränder med bara någon enstaka tillfart. De utförs med bestläktad utformning med mitt- och sidoremsor men utan kantsten.

Material G11:

Körtyr: asfalt

Kantsten: borgmästarsten

Sidoremsor: grus

Rännalar i granit för avvattnings från husen

Material G 12:

Körtyr: asfalt

Sidoremsor: grus

Liderhus vid smågatorna (G11) i södra delen

Brohusvägen, litt G13

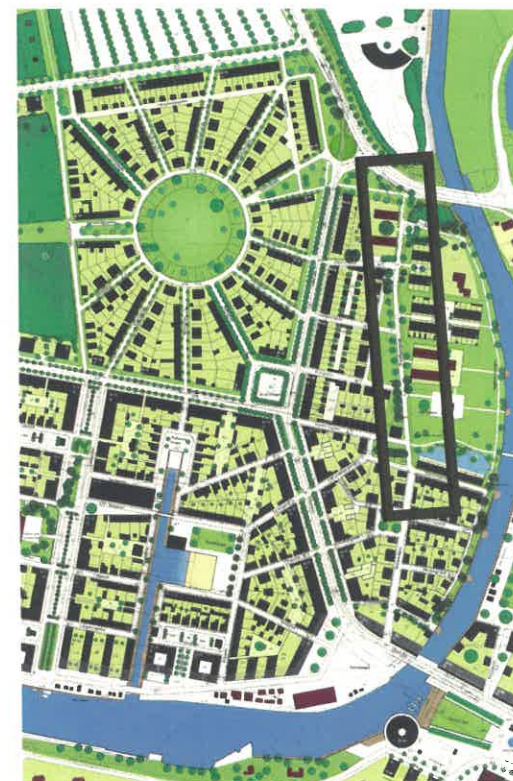
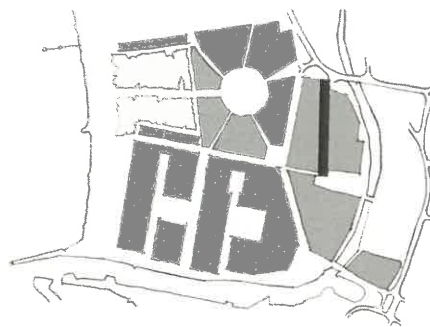
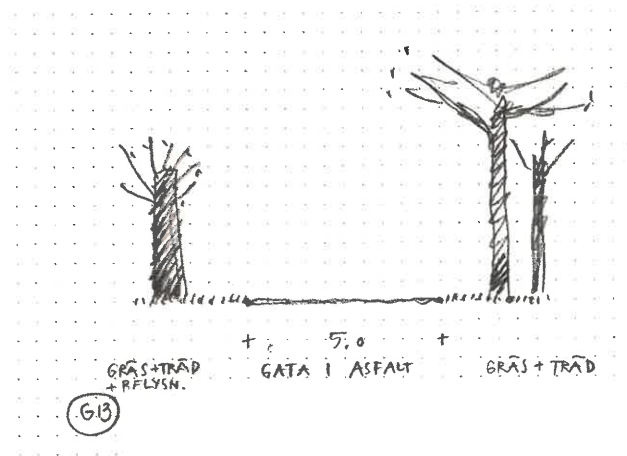
Brohusvägen är den ursprungliga tillfarten norrifrån till området. Det är viktigt att dess historiska karaktär bibehålls såsom väg i grön omgivning men med minskad körbana – det svarar också mot den eftersträvade miljön kring den äldre bebyggelsen och dess kompletteringar. Bef träd bevaras och kompletteras. Med trafik endast till enstaka fastigheter behövs ingen särskild gångyta.

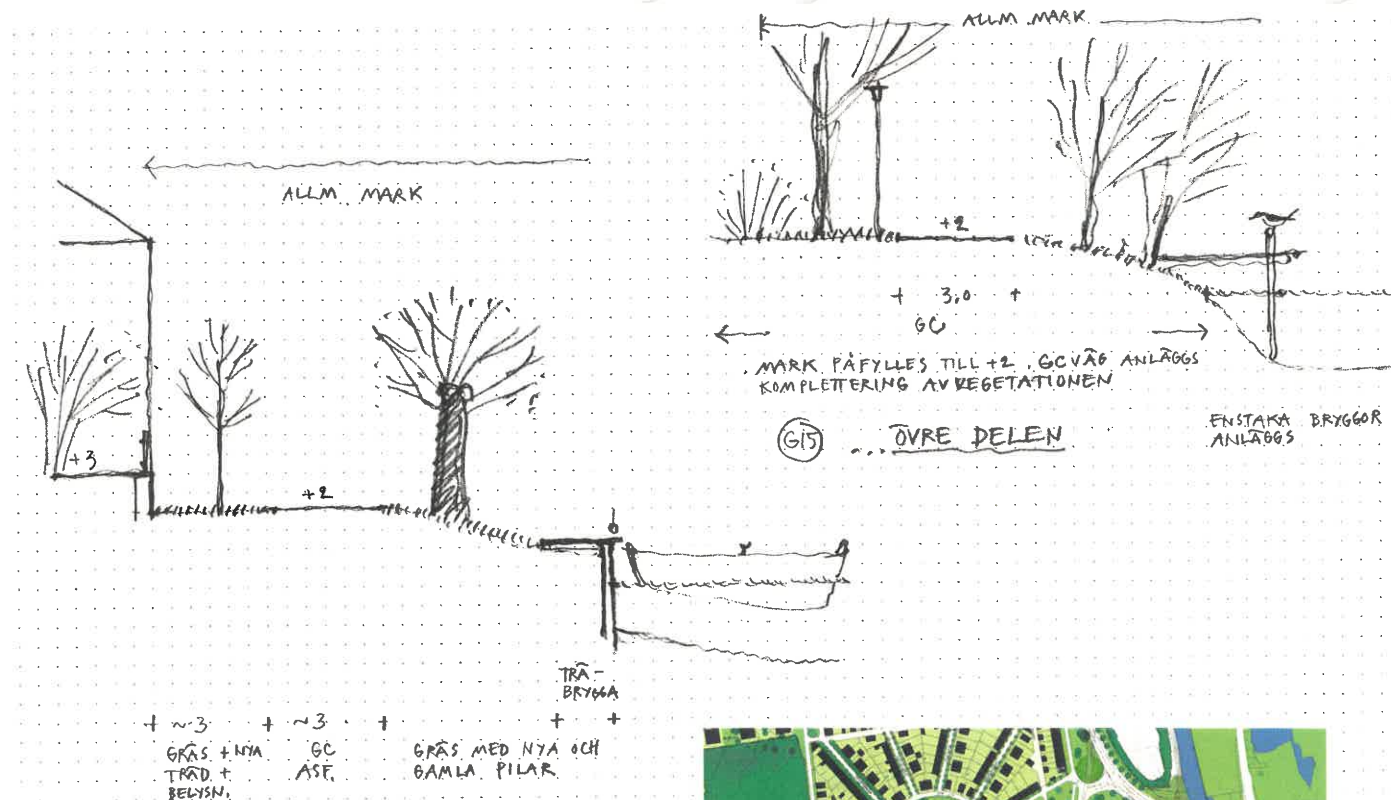
Uppgifter pekar på att vägens norra del är en av landets första betongvägar. Både från denna synpunkt och av allmänna historiska skäl är det viktigt att vägens anslutning till Södra Västkustvägen inte skärs av på ett okänsligt sätt utan att den gamla sträckningen kan avläsas – även om funktionen som tillfart tas över av den nya huvudgatan.

Material:

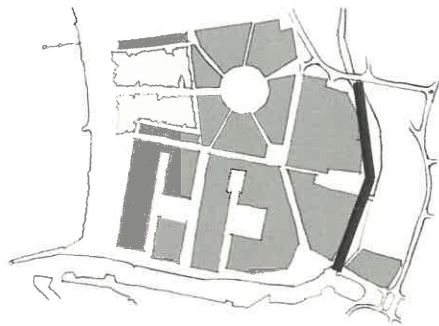
Körytor: asfalt

Sidoremsor: gräs, trädplantering – bevarad och kompletterad

G14

Äpromenaden, litt G14-15

Stråket utefter ån på stadsdelens östsida, d v s mitt emot Fladängen, är redan idag etablerad i en form som är utgångspunkt för även den framtida utformningen. Smalast tänkbara hårdgjorda yta med asfalt i södra delen och grus i den norra anpassas i sin sträckning till de mäktiga befintliga träden – popplar och pilar – och omges av gräs. Trädplanteringen kompletteras med nya pilar.

I södra delen görs den hårdgjorda ytan körbar för undantagsvis trafik (en tillfart). Den lilla kajbyggnad som finns kompletteras med gångbräder.

I norra delen finns idag ingen strandpromenad. Marken är låglänt och behöver fyllas upp till +2 m liknande den södra delen. Här är omgivningen grönare och ingen körtrafik överhuvudtaget förekommer här. Grus är därför naturligt material. Växtligheten kompletteras. Här är inte en kontinuerlig brygga självklar utan enstaka bryggor kan anläggas efter behov och för att ge sittplatser med åutsikt.

Material G14:

Gångyta (köryta): asfalt
Sidoremsor: gräs, trädplantering (bef + kompl), pil och poppel
Träbrygga utefter hela sträckan

Material G15:

Gångyta: grus
Sidoremsor: gräs, trädplantering (bef + kompl)
pil, poppel och övr lika bef
Enstaka träbryggor

Hus mot Äpromenaden och ån

Gatorna vid runda parken

litt G16-18

Den runda parken i Västra Habo är stadsdelens stora grönyta och allmän park med betydelse även för resten av tätorten. De omgivande gatorna med olika bredd är vägen dit och talar tydligt om att detta är en offentlig miljö. Därför har några av gatorna mer karaktär av små parkrum (G17) som öppnar mot parken. Den offentliga karaktären understryks också av att en gata (G18) löper runt parken på insidan av bebyggelsen som tillfart till de hus som vetter mot det öppna parkrummet.

Utöver trädgårdsstadskaraktären med klippt bokhäck som markering av tomtgränsen bildar också de radiella gatorna ett tema, som återspeglas i utformning och artval och som bör kunna avläsas även i namngivningen. Tall, avenbok, klotlönn, körsbär, magnolia, hägg, oxel, björk, hagtorn, finsk pil och katsura är exempel på främst mindre träd och buskträd som kan utgöra delar av ett tema.

Trafikfunktionen är helt lokal. Blandad trafik utan särskilda kör- eller gångytor.

Material:

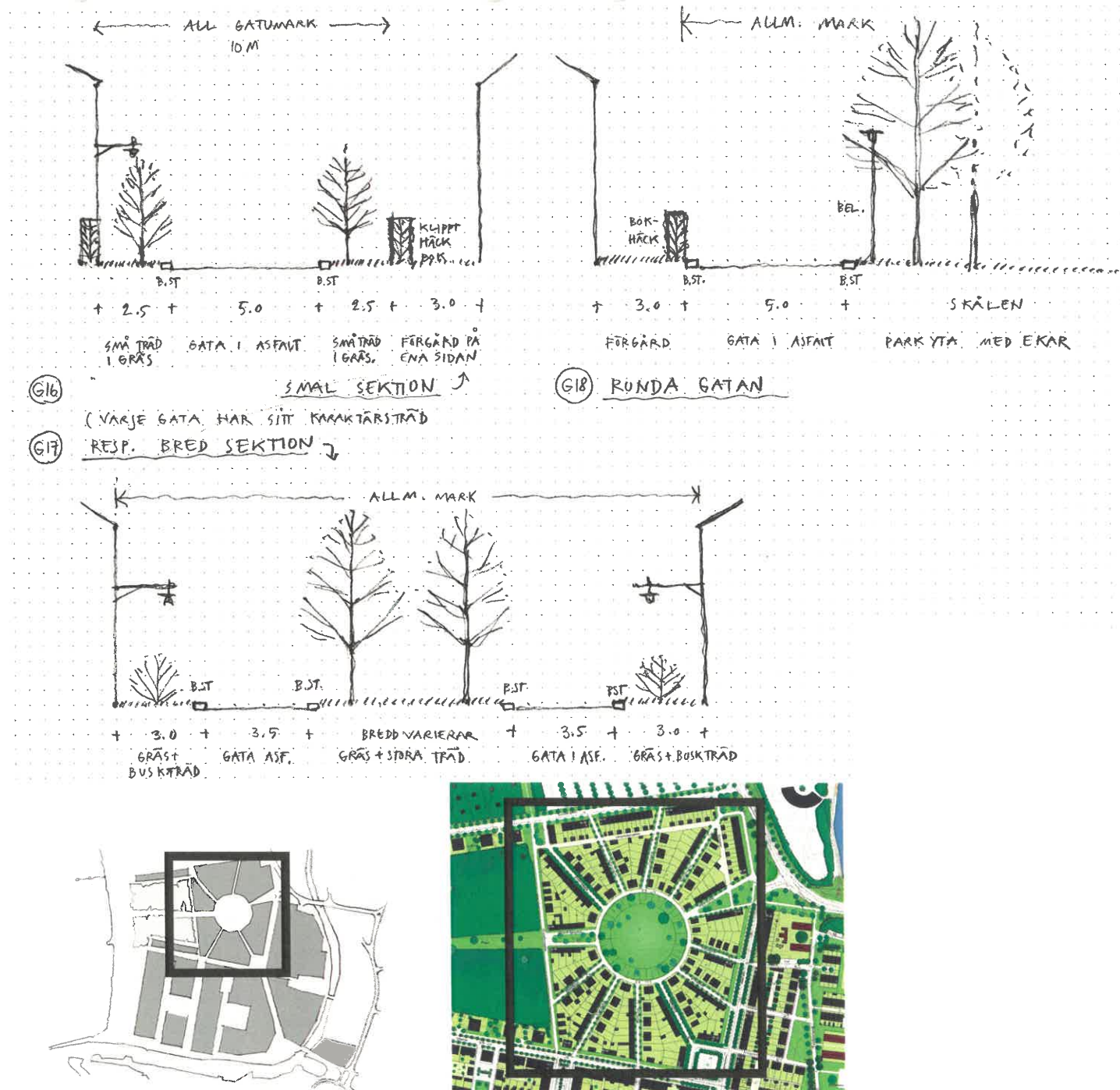
Körytor/gångytor: asfalt

Kantsten: borgmästarsten

Sidoremsor (G16): gräs med plantering av mindre träd (ett karaktärsträd för varje gata)

Sidoremsor (G17): gräs med plantering av buskträd

Mittremsa (G17): gräs med större träd (ett karaktärsträd för varje gata)

I och med uppfyllnader av marken på sidorna förändras miljön påtagligt runt Södra Västkustvägen. Den får också en ny omgivning genom att nu vara i en urban miljö.

I den storskaligare omgivningen med mer naturkaraktär är det naturligt med gång- och cykelvägar i asfalt i stället för plattor. I övrigt ingår samma komponenter som på övriga gator. Där gc-vägen gränsar direkt till körytan (G19) markeras gränsen med kantsten.

Material:

Gång- och cykelväg: asfalt

Kantsten (G19): borgmästaresten

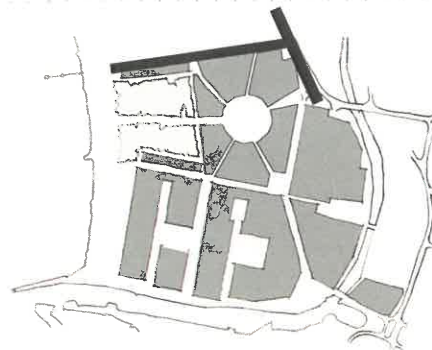
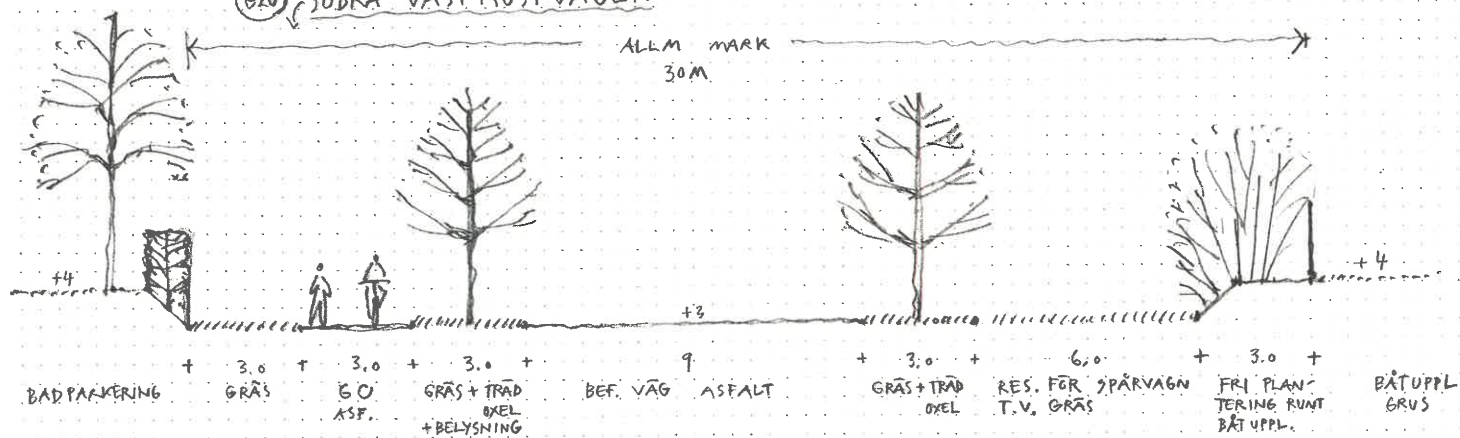
Sidoremsor: gräs, träd, klippt bokhäck runt badparkeringen; friväxande buskar, hägg, runt båtuppläggningsplatsen

Träd: G19: spec senare

A hand-drawn sketch of a street layout. At the top, a dimension line indicates a width of 20M, labeled "ALLM. GATUMARK". The sketch shows a street with a central lane labeled "KÖRGATA ASF. ALT." with a width of 6.0. On either side of the lane are areas labeled "TRÄD I GRÄS" with widths of 5.5. To the left of the first grass area is a "BELYSNING" (lighting) pole. To the right of the central lane is a "BOKHÄCK" (hedge) and a "BAD PARKERING" (bad parking) area. The right side of the sketch is labeled "KÖRSBÄRSLUND" and "GRÄS". The bottom of the sketch is labeled "BEF. MARK" (paved ground). Dimensions of 3.0 and 3.8 are also indicated for specific sections.

(69) MOT HAVET 1:100 ↗

(620) SÖDRA VÄSTKUSTVÄGEN

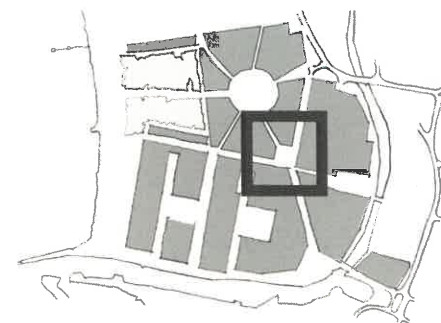

Brukstorget, litt P2

I mötet mellan stadsdelens två huvudgator och där den nordsydliga Hamnallén skiftar riktning anläggs en plats som också blir en entré till den stora runda parken.

Som del i det stadsrum som präglas av gator får platsen en formell utformning med hårdgjord mark och strikt stadsträdsplantering.

Sjögatan, den tidigare Eternitgatan, påminner om den tidigare produktionen i området. Det är naturligt att platsen kan få påminna om en annan industriepok – teglets – och att detta återspeglas i utformningen. En väsentlig del av markbeläggningen görs därför i marktegel även om de omgivande gatornas material får bestämma inramningen enligt stadsdelens typutformning – asfalt och borgmästarsten. Liksom Hamnallén får platsen sin karaktär och rumslighet av formklippt lind

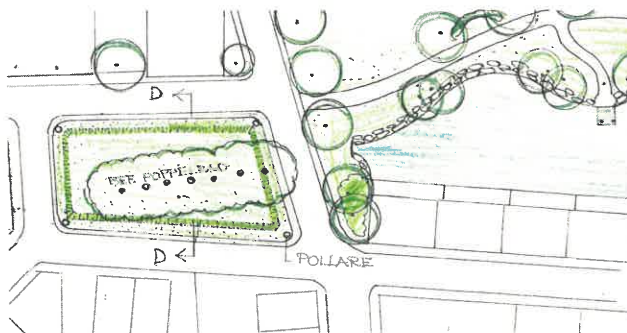

Platsen vid Disponentgatan/ Solskensgränd, litt P3

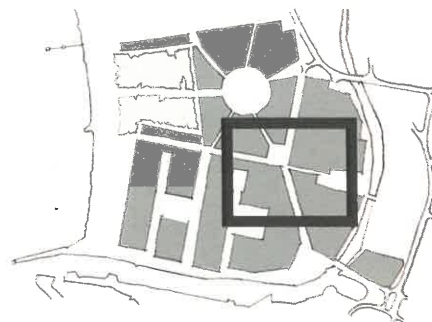
En mäktig rad av gamla popplar ger naturlig anvisning för platsen vid Disponentgatan/ Solskensgränd. Här växlar också gång- och cykelstråket sträckning i sidled och mynnar i den tidigare Eternitgatan. Platsen är också en förmedling av kontakten mellan det inre gatunätet och parken söder om Villa Solsken.

Popplarna bevaras och kompletteras vid behov. De omges av gräs på den nuvarande marknivån, d v s något försänkt i förhållande till de höjda omgivande gatorna. Platsen omges av borgmästarsten och fyra stenpollare mot asfaltytorna.

Strax söder om denna plats, inne i bebyggelsen, tillkommer ytterligare en plats som med sin plantering med fyra pilar får ett markerat släktskap med denna.

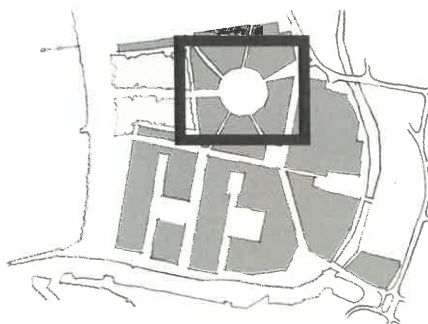
Poppelparken

Runda parken, litt P4

Stadsdelens centrala park är också ett viktigt tillskott till tätortens nätverk av offentliga parker. Genom sin storlek och närhet till Strandfurett och havet får den en speciell roll. Det är viktigt att den anläggs och används på ett sätt som gör att det inte är någon tvekan om dess offentliga karaktär. Den omgivande gatan är t ex ett sådant inslag i utformningen. Parken är så stor att en bollplan ryms men denna ska inte markeras i utformningen eller anläggas. Parken ger möjlighet för spontant bollspel.

För att ge parken en stark rumskänsla utformas den med en skålning med gatan och den omgivande bebyggelsen på krönet och med slänter runt sidorna. I slänterna planteras ek i fria grupperingar. Öppningen genom Strandfurett en känning av möjliga utblickar över havet.

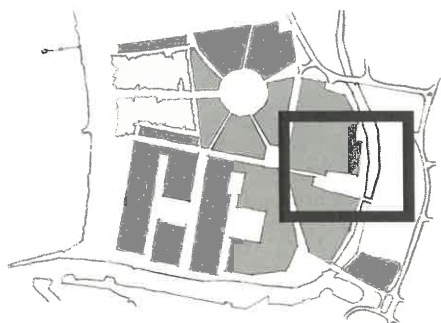

Parken vid villa Solsken, litt P5

Söder om Villa Solsken och den historiska bebyggelsen i Brohus ligger redan idag en grön yta som tidigare varit en hävdad del av villans trädgård. Den har fått ett vitalt läge i den nya miljön genom att förmedla kontakten med ån till det inre av bebyggelsen.

Den har idag en nivå som ligger lägre än omgivande mark och nära åns. I den mynnar dessutom en avvattnings från området. Detta utnyttjas i den nya utformningen genom en damm som också är en av stadsdelens mottagare av dagvatten. Här kan fördröjning ske med varierande vattendjup men dammen dimensioneras så att den har en permanent vattenspegel. Den befintliga växtligheten kompletteras.

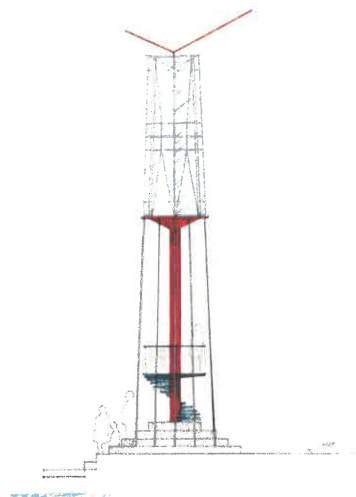
Stranden, litt P6

Stranden är en av Lommas viktigaste tillgångar i rekreativmiljön. Det är både en tillgång och en viss påfrestning för den nya stadsdelen när stranden varma somrardagar är fylld av besökare från hela regionen.

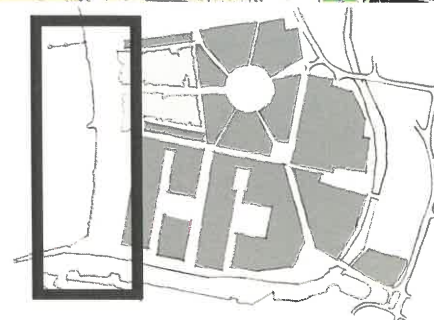
Stranden har förbättrats de senaste åren och detta arbete fortsätts. Växtligheten vårdas och kompletteras för bättre slitagetålighet. Gångvägar av trä läggs ut för att ytterligare skydda de mest använda gångvägarna för slitage.

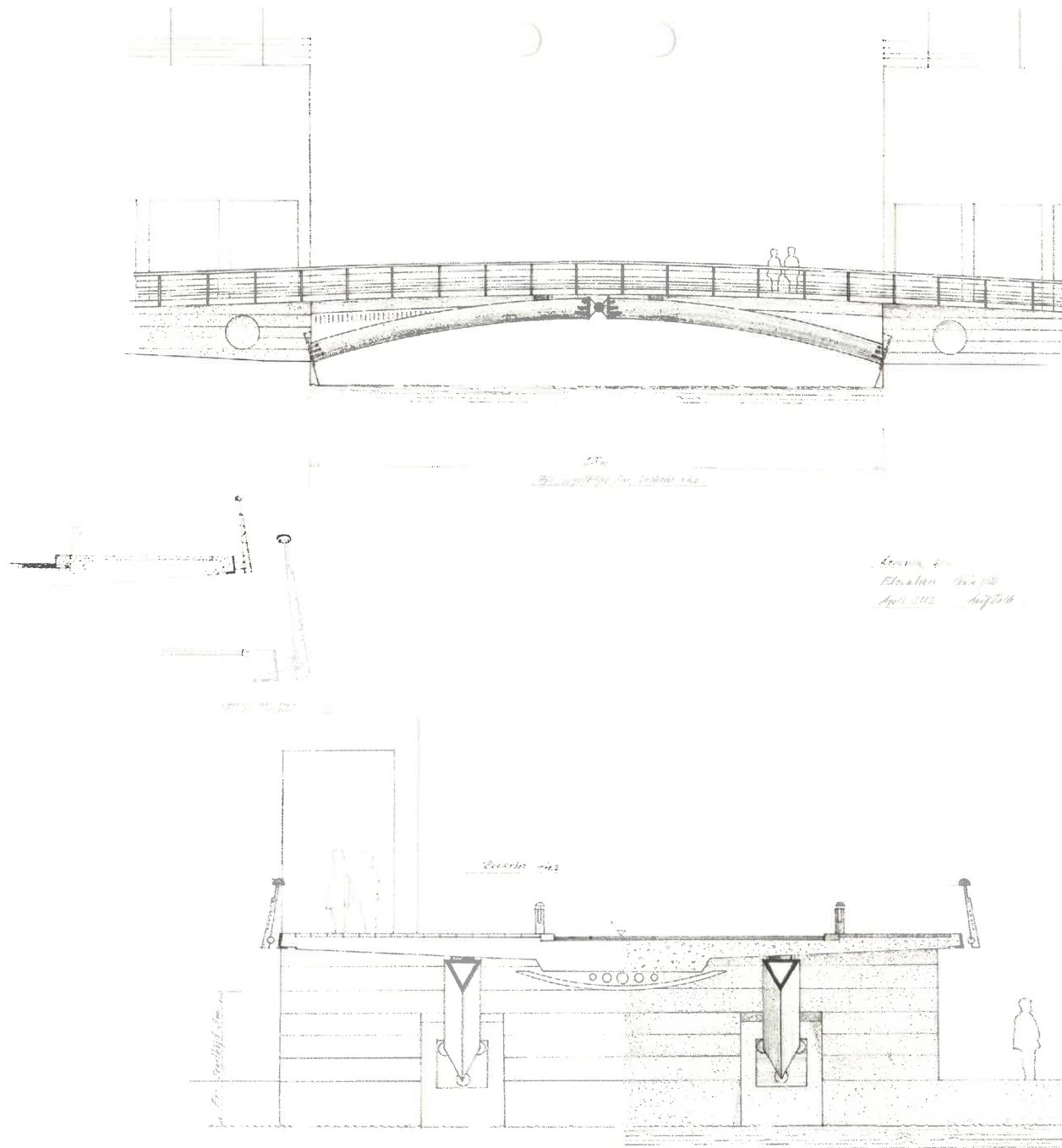
Strandstråket utefter hela kommunens strandlinje passerar här men tar på denna sträcka vägen över Tullhusgatans anlagda gångväg. Längre norrut följer strandstråket mer naturliga stigar.

Stranden är aktiv även på annat sätt än som badplats. Enstaka hus för aktiviteter som är besläktade finns redan idag och ytterligare tar plats i kanten av växtligheten in mot gatan i form av enkla men vårdade och anpassade byggnader av en annan karaktär än stadens, underordnade växtlighet.

"Lomma utkik" - idé Leif Bolter

Broar

Stadsdelen får tre nya broar som knyter ihop den med tätorten och två över den nya kanalen. Den största och viktigaste bron ersätter järnvägsbron i söder med tillfart från centrum över det nya hamntorget.

Broar är alltid viktiga objekt för omsorg i utformningen. De är intresseväckande inslag i miljön, används av många och är dessutom mycket exponerade. Broar tillmäts också viktiga symboliska egenskaper i sin egenskap att binda samman. Detta kommer till uttryck i utformningen av broarna i Lomma Hamn. Det ställs också speciella tekniska och praktiska krav som påverkar utformningen.

De fem broarna är:

B1: bron i söder vid hamntorget

B2: södra bron över kanalen, vid kajmynningen

B3: norra bron över kanalen

B4: gc-bron vid Fladängen

B5: gc-bron vid båtupplägningsplatsen/idrottsområdet

I så stor utsträckning som möjligt utformas broarna med ett tydligt släktskap med liknande räcketaljer etc.

B1

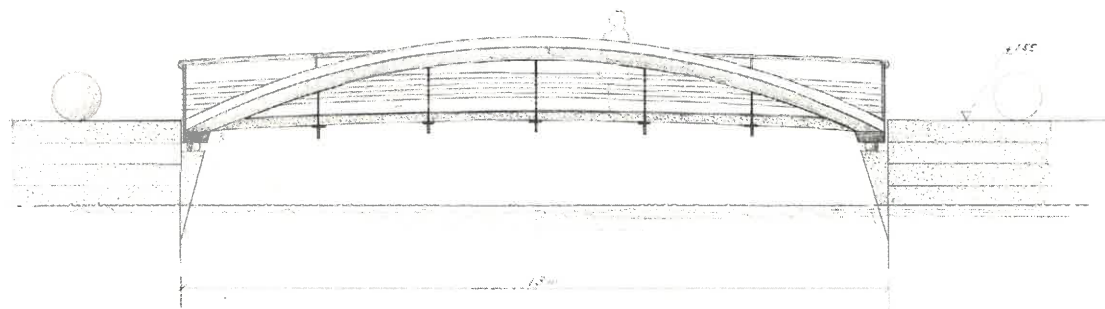
Utformningen av bron vid Hamntorget har två begränsningar. Den ska medge en segelfri höjd om 3 m. Den ska också medge kollektivtrafik (med hållplats på bron) vilket begränsar höjden och kräver tillräckligt stora vertikallradier.

Den viktigaste egenskapen är dock att den har ett så framskjutet läge och så stor symbolisk betydelse. Den utformning som visas bygger på att den så tydligt som möjligt ska uttrycka den sammanbindande funktionen med den viktiga leden i brobalken som knutpunkt. Den visade konstruktionen är i stål med triangelformade lädbalkar.

Överbyggnaden har en tydlig marin karaktär med handledare i oljat eller lackerat trä. Sektionen är också uppbyggd så att den visuellt kan härbärgera de ledningar som kommer att passera här. Brofästena utgör delar av stödmuren kring den bank som lyfter vägen. Den är klädd med sten och är inramning kring de soliga platser som bildas vid bron. Beläggning av smågatsten i likhet med hamntorget, på gångbanor smågatsten med släta hållar.

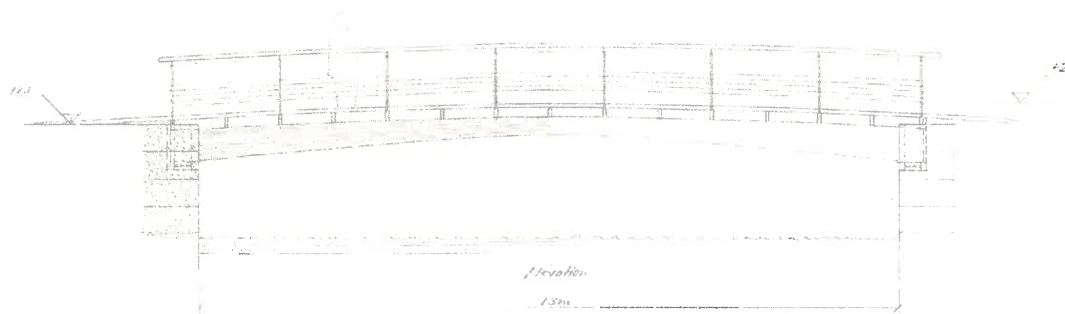
B2

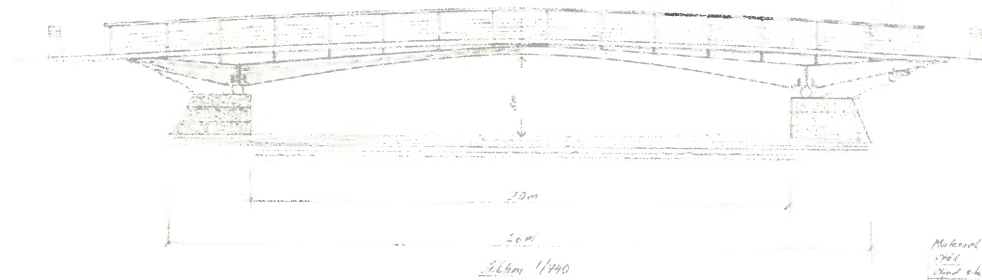
Bron vid kanalens mynning i ån är konstruerad för att ha så stor del av sitt bärverk ovanför bron för att ge så stor höjd som möjligt under för småbåtar att passera. Detaljerna utformas med samma marina associationer som övriga broar. Stål och betong, beläggning av asfalt.

B3

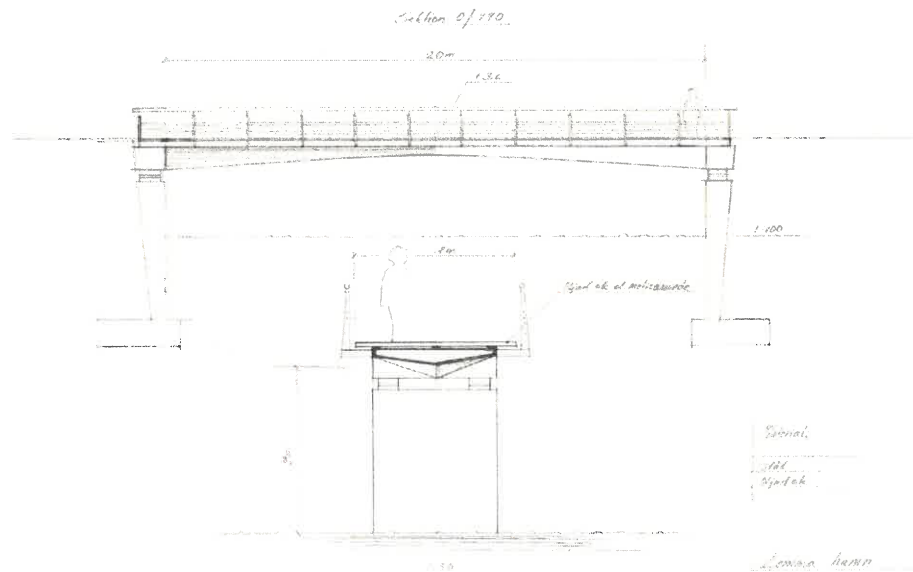
Bron vid kanalens norra del är en lokal bro för gång- och cykeltrafik vid den lilla platsen öster om kanalen. Den har bärverk av trekantiga lådbalkar av stål, liknande den stora bron i söder. Räcke i stål. Handedare och beläggning av oljad ek el motsvarande.

B4

Gång- och cykelbron vid Fladängen är lång och ska dessutom medge 3 m segelfri höjd. Ån har här en bredd om 26 m. För att inte spännvidden ska bli för stor vilar den på fundament i åbrinken med 20 m avstånd. Likväl krävs rullager som upplag. Om dessa utformas som klot bidrar de till upplevelsen av lätthet. Bärverket av trekantiga lådbalkar i stål lika övriga broar liksom räcke i stål med handledare – liksom brobanan – i oljad ek eller motsvarande.

B5

Bron vid båtupplägningsplatsen/idrottsområdet skapar den viktiga förbindelsen från tätorten till de nya rekreationstillgångarna norr om ån. Bärverk av trekantig lådbalk i stål. Räcke i stål med handledare av oljad ek eller motsvarande liksom brobanan.

Orienteringsplan

Färgprogram Lomma Hamn 2003-06-10

Bilaga till Kvalitetsprogram för Lomma Hamn

Ur Kvalitetsprogrammet:

”Husen färgsätts så att det understryks att de är individer men inom samma familj. Friska och klara putskulörer ger liv åt stadsdelen även en grå novemberdag. Spelet av kulörer från hus till hus ska utgöra en del av upplevelsen av stadsdelen”

BESKRIVNING

Programmet beskriver endast färgsättning för de putsade fasaderna.

I enlighet med kvalitetsprogrammet ska varje hus framhävas och ha sin egen individuella färg.

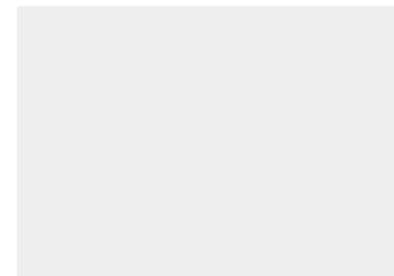
Utgångspunkten och basen för färgsättningen är ett antal ljusa, milda färger. I det närmaste kritvitt kompletteras med kalla och varma vita (ljusa) nyanser.

Mot dom ställs klara kulörer i grundfärgerna gult, rött, blått och grönt. Redovisade NCS-kulörer är exempel på kulörer som anger ett spann av möjliga färger.

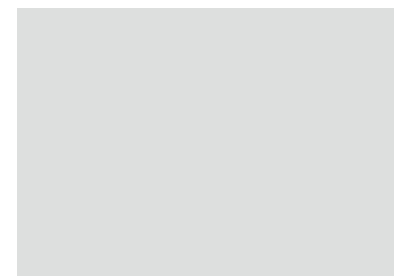
Färgerna ska ställas mot varandra på ett sådant sätt att kulörerna framhävs och tillsammans skapar en rik miljö av färger.

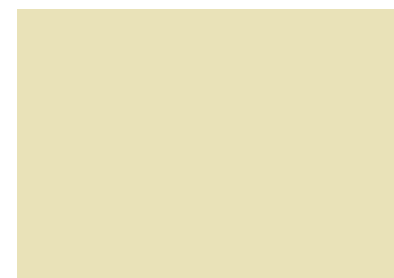
Vita färger

S1000- N

S 1500 -N

S 1005 Y20R

Färgprogram Lomma Hamn

Gula färger

S1030 Y10R

S 1040 Y20R

Färgprogram Lomma Hamn

Röda färger

S 3040 Y80R

S 3040 Y50R

Färgprogram Lomma Hamn

Blåa färger

S 5010 R50B

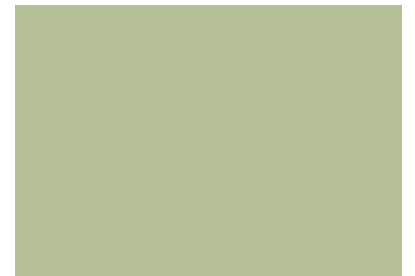
S 2010 R90B

Färgprogram Lomma Hamn

Gröna färger

S 3020 B50G

S 2010 G60Y

Färgprogram Lomma Hamn

